

INSTRUCȚIUNI DE APLICARE din 10 aprilie 2024

În Ministerul Apărării Naționale a **Ordonanței Guvernului nr. 121/1998** privind răspunderea materială a militarilor

EMITENT • **MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE**

Publicate în **MONITORUL OFICIAL nr. 359 din 17 aprilie 2024**

Data intrării în vigoare **17-04-2024**

Notă

Aprobate prin **ORDINUL nr. M.64 din 10 aprilie 2024**, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 359 din 17 aprilie 2024.

Capitolul I Dispoziții generale

1. Ordonanța Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, republicată, denumită în continuare **ordonanța**:

Articolul 1

Militarii sunt obligați să apere patrimoniul forțelor armate ale României.

Instrucțiune:

Articolul 1

Patrimoniul Ministerului Apărării Naționale, denumit în continuare MApN, este constituit din totalitatea bunurilor mobile și imobile, inclusiv disponibilitățile bănești, titlurile de valoare, precum și totalitatea drepturilor și obligațiilor reflectate în expresie bănească, aflate în proprietate, administrare, folosință sau deținere, chiar și temporară, indiferent de modul de dobândire, sursa de finanțare și locul unde se află.

2. Ordonanța:

Articolul 2

*Răspunderea materială este angajată, în condițiile prezentei ordonanțe, pentru pagubele provocate de militari sau de persoanele prevăzute la **art. 9**, cu vinovăție și în legătură cu îndeplinirea serviciului militar sau a atribuțiilor de serviciu în legătură cu formarea, administrarea și gestionarea resurselor financiare și materiale, aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Informații Externe și Serviciului de Telecomunicații Speciale.*

Articolul 10

*Valorile pentru care se stabilește răspunderea potrivit prezentei ordonanțe sunt cele aflate în proprietatea, administrarea, folosința sau deținerea, chiar temporară, a instituțiilor publice prevăzute la **art. 2**.*

Instrucțiune:

Articolul 2

(1) Răspunderea materială reprezintă obligația persoanelor care îndeplinesc serviciul militar sau atribuțiile de serviciu în structurile MApN, de a repara, în condițiile legii, prejudiciul provocat acestora printr-o faptă ilicită, în legătură cu activitatea desfășurată și săvârșită cu vinovăție.

(2) Pagubele produse MApN în legătură cu formarea, administrarea și gestionarea resurselor financiare și materiale reprezintă orice lipsuri de bunuri materiale, mijloace bănești sau alte valori, ale căror mișcări în cantitate, stare, calitate sau ale căror reparații sau transformări nu se justifică în evidența contabilă prin operațiuni sprijinite de acte legale.

(3) Se consideră pagube:

a) lipsa unor sume de bani, a altor valori sau a unor bunuri însușite sau folosite de personalul ministerului în interes personal sau al altor persoane;

b) bunurile consumate cu depășirea normelor de consum aprobate;

c) motoresursele consumate în alte scopuri sau condiții decât cele aprobate prin actele normative în vigoare sau neîndeplinirea normelor de parcurs ori a orelor de funcționare, până la reparația medie sau capitală ce trebuia executată ca urmare a uzurii normale;

d) bunurile date în folosință temporară, cu încălcarea prevederilor legale ori fără întocmirea documentelor cerute de lege, persoanelor fizice sau persoanelor juridice;

- e)** bunurile aparținând MAPN, schimbate cu altele aparținând terților, cu încălcarea prevederilor legale;
- f)** bunurile de orice fel, a căror lipsă, pierdere sau alterare s-a produs pe timpul transportului, manipulării, depozitării sau conservării și care nu se încadrează în procentele de perisabilități sau pierderi normale, legal stabilite;
- g)** bunurile distruse, degradate, deteriorate sau uzate prematur, dacă nu mai pot fi reparate sau repuse în stare de funcționare;
- h)** valoarea reparațiilor efectuate pentru punerea în funcțiune a bunurilor degradate, deteriorate sau uzate prematur ca urmare a neglijenței, abuzului ori a altor cauze imputabile persoanelor vinovate;
- i)** bunurile, sumele de bani sau alte valori, scăzute din evidență sau trecute în cheltuieli, dacă aceste operațiuni nu sunt justificate cu documente legale sau când documentele justificative sunt pierdute, distruse ori deteriorate și nu pot fi reconstituite în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;
- j)** diferențele de stare calitativă a mijloacelor și materialelor, dacă acestea se datorează neglijenței, abuzurilor sau altor cauze imputabile;
- k)** cheltuielile nelegale, neeconomicoase ori eronate;
- l)** cheltuielile efectuate pentru remedierea deficiențelor rezultate în urma recepționării bunurilor/serviciilor /lucrărilor care prezintă vicii aparente, precum și cheltuielile rezultate din cauza nerespectării prevederilor legale privind prestarea serviciilor/executarea lucrărilor;
- m)** despăgubirile, dobânzile, amenzile, penalizările, majorările de întârziere, locațiile în stațiile de cale ferată etc., plătite de MAPN, din vina personalului propriu;
- n)** frașiza suportată de unitate în cadrul unui contract de asigurare tip CASCO, cu ocazia producerii riscului asigurat;
- o)** orice majorare a datoriilor înregistrate în contabilitatea instituției, survenită ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale în vigoare;
- p)** orice diminuări ale patrimoniului, constatate de Curtea de Conturi/structurile de audit intern/alte structuri de control, produse prin neefectuarea/efectuarea cercetării administrative de către persoanele desemnate, fără respectarea prezentelor instrucțiuni sau prin invocarea nejustificată ori neîntemeiată a unor prevederi legale, ce au avut drept consecință reducerea cuantumului prejudiciului sau stabilirea inexistenței vreunei pagube;
- q)** orice alte diminuări ale patrimoniului MAPN, produse fără respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

Articolul 3

Răspunderea materială nu exclude și se poate completa cu alte forme ale răspunderii juridice, în condițiile legii.

Articolul 4

- (1)** În vederea stabilirii răspunderii materiale, trebuie analizată întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:
 - a)** paguba să fie reală și certă, corect atribuită, actuală, determinată cantitativ și valoric;
 - b)** fapta prin care s-a produs paguba să aibă caracter ilicit;
 - c)** vinovăția, sub forma intenției sau culpei, să fie stabilită cu certitudine în sarcina autorului/autorilor pagubei;
 - d)** să existe o legătură de cauzalitate între fapta cu caracter ilicit și paguba produsă.
- (2)** Nu se stabilește răspundere materială pentru pagube îndoielnice, ipotetice sau eventuale.

Articolul 5

La analiza condițiilor menționate la [art. 4 alin. \(1\)](#) se ține seama de următoarele precizări:

- a)** lipsurile de bunuri materiale, mijloace bănești și alte valori nu se prezumă niciodată. Dovada lipsurilor ce constituie pagube imputabile trebuie făcută cu mijloace legale de probă, cum sunt: documentele și operațiunile de evidență, documentele de inventariere, actele de constatare și procesele-verbale, iar prejudiciul trebuie să nu fi fost reparat;
- b)** caracterul ilicit al faptei săvârșite de personalul MAPN este dat și de încălcarea obligațiilor de serviciu care îi revin din regulamente, instrucțiuni, dispoziții, norme, proceduri, manuale sau, după caz, fișa postului. Fapta ilicită se poate săvârși comisiv, printr-o acțiune, sau omisiv, printr-o inacțiune (neîndeplinirea unei fapte care constituie o îndatorire legală sau de serviciu);
- c)** vinovăția atrage răspunderea materială, ea neputându-se înlătura decât în împrejurări precis constatate și care sunt de natură să exonereze de răspundere. Necunoașterea prevederilor actelor normative nu exonerează de răspundere;
- d)** o persoană nu poate răspunde pentru o pagubă produsă prin fapta alteia, decât în cazurile prevăzute expres de lege.

Articolul 6

- (1)** În orice situație, se impune efectuarea unei analize minuțioase, pentru a determina dacă fapta ilicită a cauzat paguba, dacă ea a precedat producerea pagubei sau dacă se află în legătură cu aceasta.

(2) Când în cauză sunt lipsuri sau degradări de bunuri, lipsuri de numerar și acte de valori ori acte justificative nelegale constatate în gestiuni cu ocazia inventarierilor și controalelor, vinovăția gestionarului este prezumată, acesta având obligația să facă dovada de descărcare.

(3) Dacă paguba nu este produsă în condițiile prevăzute de [art. 22 alin. \(1\) din Legea nr. 121/2011](#) privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare, se aplică prevederile prezentelor instrucțiuni.

3. Ordonanța:

Articolul 5

(1) Militarii răspund material pentru pagubele produse, cu vinovăție și în legătură cu îndeplinirea serviciului militar, terțelor persoane fizice sau juridice, la a căror reparare a fost obligată autoritatea publică în care își desfășoară activitatea.

(2) Persoanele prevăzute la art. 9 răspund material pentru pagubele produse, cu vinovăție și în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, terțelor persoane fizice sau juridice, la a căror reparare a fost obligată autoritatea publică în care își desfășoară activitatea.

Instrucțiune:

Articolul 7

(1) Răspunderea materială a personalului care a produs pagube terțelor persoane fizice sau juridice din vina lui și în legătură cu îndeplinirea serviciului se stabilește în cazurile în care MApN a fost obligat să le repare, prin hotărâri judecătorești definitive.

(2) În cazurile prevăzute la [alin. \(1\)](#), data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești reprezintă data de la care începe să curgă termenul pentru efectuarea cercetării administrative și înregistrarea procesului-verbal de cercetare administrativă.

4. Ordonanța:

Articolul 6

(1) Militarii nu răspund material:

a) pentru pierderile inerente produse în executarea misiunilor ori în procesul instruirii, în activitățile de producție și gospodărești, care se încadrează în limitele prevăzute de dispozițiile legale în vigoare;

b) pentru pagubele produse din cauze care nu puteau fi prevăzute și înlăturate;

c) pentru pagubele generate de riscul normal al serviciului sau de forța majoră;

d) pentru pagubele produse în executarea ordinului comandantului sau șefului unității, caz în care răspunderea materială revine acestuia.

(2) Se exceptează de la prevederile lit. d) militarii care, având posibilitatea de a înlătura parțial sau total urmările păgubitoare ale ordinului primit, nu au raportat în scris, în termen de 24 de ore sau la înapoierea din misiune, și nu au luat, din neglijență sau rea-credință, măsuri pentru evitarea pagubei, cazuri în care răspund împreună cu comandanții sau cu șefii unităților.

Instrucțiune:

Articolul 8

Pierderile inerente procesului de instruire, activităților de serviciu, executării misiunilor sau desfășurării activităților de producție și gospodărești sunt cele care se încadrează în dispozițiile legale în vigoare, ca pierderi normale cu ocazia manipulării, prelucrării, transformării, depozitării, transportului sau alte situații similare, prin procese precum: fărâmițare, scurgere, evaporare, pulverizare, putrezire, volatizare sau uscare.

Articolul 9

(1) Dacă în urma cercetării administrative se stabilește că pagubele au fost provocate ca urmare a unui eveniment, independent de voința celui în cauză, precum: pierderea unor bunuri perisabile prin depășirea termenului de valabilitate, dacă se constată că împrejurări obiective au împiedicat întrebuințarea sau preschimbarea lor în termenul de valabilitate; deteriorarea sau distrugerea tehnicii de luptă, utilajelor ori aparaturii ca urmare a unor defecte ascunse de construcție și de fabricație ce nu au putut fi constatate la recepție cu ajutorul aparaturii de control existente sau a uzurii fizice a materialului, precum și a celor folosite experimental, deoarece nu s-au cunoscut însușirile acestora și nu s-au putut lua măsuri de prevenire și evitare a cauzei producătoare a pagubei, militarii nu răspund material.

(2) Atunci când pagubele au fost cauzate pentru a salva de la un pericol iminent și de neînlăturat viața, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane, un interes general ori un bun important din patrimoniul MApN, de o valoare mai mare sau cel puțin egală cu valoarea pagubei ce urma să se producă, pentru a nu fi stabilită răspunderea materială, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) pericolul să fie real, iminent și de neînlăturat;
 - b) paguba cauzată să fie de valoare egală sau mai mică decât cea evitată;
 - c) pericolul să nu fie datorat acțiunii culpabile a celui în cauză;
 - d) prin acțiunea de salvare să nu se cauzeze urmări vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat.
- (3) Intră în categoria pagubelor prevăzute la alin. (2), fără a se limita la prezenta enumerare, următoarele:
- a) distrugerea unor bunuri pentru prevenirea pătrunderii în depozit a apei provenite din inundații;
 - b) distrugerea sau deteriorarea unor bunuri care ar înlesni propagarea incendiului;
 - c) aruncarea unor bunuri dintr-o navă pentru a o salva de naufragiu;
 - d) sacrificarea unor animale în acțiunile de combatere a epizootiilor;
 - e) eșuarea voluntară a unei nave rămase fără energie, pentru a salva persoanele și bunurile aflate la bord.

Articolul 10

Prin pagube provocate din riscul normal al serviciului se înțelege: pierderile ale căror limite nu au fost stabilite prin acte normative și consumurile peste norme de piese de schimb, materiale, ansamble și subansamble, determinate de pregătirea unor categorii de tehnică și armament pentru îndeplinirea unor activități speciale, precum parade militare, exerciții comune cu armatele altor state, misiuni și operații executate în afara teritoriului statului român. Pentru a nu fi stabilită răspunderea materială este necesar ca, în aceste situații, să se facă dovada împrejurărilor concrete care au determinat producerea unor astfel de pierderi, în raport cu condițiile în care s-au prestat activitățile și cu rezultatele lor. Sunt considerate astfel de pagube: tuburile de muniții pierdute la tragerile în munți sau pe mare ori care au fost distruse în aplicații prin trecerea tehnicii peste ele; explozia bateriilor de acumulatori.

Articolul 11

În cazul în care prejudiciile au fost produse din riscul normal al serviciului, pentru a nu fi angajată răspunderea materială, trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

- a) activitatea în îndeplinirea căreia s-a produs paguba să reprezinte o atribuție de serviciu sau să fi fost executată în îndeplinirea serviciului militar;
- b) fapta să nu contravină dispozițiilor legale în vigoare;
- c) paguba să nu fi fost produsă ca urmare a îndeplinirii activității în mod necorespunzător, a neglijenței sau relei-voințe.

Articolul 12

Forța majoră constituie o cauză care apără de răspundere și se constată de autoritățile competente. Pentru a se produce acest efect exonerator, atât forța majoră, cât și imposibilitatea de a înlătura producerea pagubei trebuie să fie cu totul independente de orice conduită culpabilă a persoanei a cărei răspundere ar putea fi angajată.

Articolul 13

(1) Pentru ca militarii să fie exonați de răspundere în condițiile art. 6 alin. (1) lit. d) din ordonanță trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

- a) ordinul să fie dat de comandantul/șeful competent, cu respectarea dispozițiilor actelor normative privitoare la darea ordinelor, existând dovezi în acest sens;
 - b) paguba să fie consecința directă a executării întocmai a ordinului dat;
 - c) militarul care a executat ordinul să nu fi avut posibilitatea preîntâmpinării, chiar parțiale, a urmărilor sale păgubitoare.
- (2) Dovezile prevăzute la alin. (1) lit. a) sunt, fără a se limita la prezenta enumerare, următoarele:
- a) ordinul scris, înregistrat/neînregistrat, dar întotdeauna purtând semnătura olografă ori semnătura electronică extinsă a comandantului/șefului competent;
 - b) declarațiile martorilor care au fost prezenți la fața locului atunci când persoana a primit ordinul verbal de la comandantul/șeful competent;
 - c) înregistrările audiovizuale stocate în sistemul de videoconferință;
 - d) mesajele transmise și recepționate prin rețelele de date aparținând MAPN.

Articolul 14

(1) Militarii care execută ordine cu consecințe păgubitoare răspund material împreună cu comandanții/șefii care le-au dat, numai dacă:

- a) nu au raportat comandantului/șefului care a dat ordinul, înainte de executare, despre urmările păgubitoare ale acestuia, având această posibilitate;
- b) nu au luat măsuri de a înlătura, total sau parțial, producerea pagubelor, deși o puteau face.

(2) Raportul prevăzut la [alin. \(1\) lit. a](#)) trebuie să fie scris și înregistrat la compartimentul documente clasificate al unității militare. Atunci când acest lucru nu se poate realiza de îndată, raportul se înregistrează în maximum 24 de ore de la executarea sau întoarcerea din misiune, menționându-se în cuprinsul raportului, în mod obligatoriu, că s-a raportat verbal despre urmările pagubitoare ale executării ordinului.

5. Ordonanța:

Articolul 3

Militarii răspund material, indiferent dacă, după producerea pagubei, mai au sau nu calitatea de militar.

Articolul 7

Prin termenul militari, în sensul prezentei ordonanțe, se înțelege: militari în termen, rezerviști voluntari, rezerviști concentrați sau mobilizați, elevi și studenți ai instituțiilor militare de învățământ, soldați și gradați profesioniști și cadre militare.

Articolul 9

(1) Prevederile prezentei ordonanțe se aplică și militarilor aflați în misiune în afara granițelor țării, elevilor și studenților instituțiilor de învățământ pentru formarea polițiștilor, precum și personalului civil care își desfășoară activitatea în cadrul autorităților publice prevăzute la [art. 2](#).

(2) În sensul prezentei ordonanțe, prin personal civil se înțelege demnitari și personal contractual.

(3) Prin derogare de la prevederile [art. 500 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019](#) privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, prevederile prezentei ordonanțe se aplică și funcționarilor publici.

Instrucțiune:

Articolul 15

Ori de câte ori, în cuprinsul prezentelor instrucțiuni, se face referire la militari, prevederile respective sunt aplicabile și demnitarilor, funcționarilor publici și personalului civil contractual aflat în raporturi de serviciu sau de muncă, după caz, cu MAPN, la data producerii pagubei.

Capitolul II

Răspunderea materială

6. Ordonanța:

Articolul 4

Răspunderea materială este angajată atât pentru militarii care au fost însărcinați legal cu atribuții privind formarea, administrarea și gestionarea resurselor financiare și materiale, aflate în administrarea autorităților publice prevăzute la [art. 2](#), cât și pentru cei care le-au îndeplinit numai în fapt.

Articolul 11

(1) În stabilirea răspunderii materiale conform prezentei ordonanțe, prejudiciul ce trebuie reparat nu cuprinde foloasele nerealizate de instituția publică păgubită.

(2) Pentru paguba produsă printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește de instanțele judecătorești, potrivit legii penale.

Articolul 12

Răspunderea materială a militarilor este angajată în cazul producerii unor pagube, după cum urmează:

A. În sarcina gestionarilor, pentru pagubele produse de aceștia în propria gestiune, sau:

a) când, potrivit dispozițiilor legale, atribuțiile au fost exercitate de un delegat al lor sau de o comisie și se constată o pagubă, dacă nu se face dovada că aceasta s-a produs în absența gestionarului;

b) când au primit bunuri în cantități mai mici decât cele înscrise în documentele însoțitoare sau cu vicii aparente, fără să fi întocmit proces-verbal de constatare;

c) când nu au solicitat, în scris, asistență tehnică de specialitate la primirea bunurilor, deși aceasta era necesară.

B. În sarcina militarilor, pentru pagubele produse atunci când primesc, transportă, păstrează și eliberează bunuri materiale și valori, fără a avea calitatea de gestionari în înțelesul legii.

C. În sarcina comandanților sau șefilor unităților, când:

- a) nu au asigurat gestionarilor, la solicitarea în scris a acestora, în cazurile prevăzute de lege, asistență tehnică de specialitate la primirea, transportul, depozitarea, inventarierea și distribuirea bunurilor materiale și a altor valori;*
- b) nu au luat măsurile necesare pentru remedierea deficiențelor sesizate în scris de către gestionari;*
- c) s-au substituit gestionarilor în exercitarea atribuțiilor acestora;*
- d) au dat gestionarilor sau altor militari care răspund de bunuri materiale ordine ilegale sau greșite care au condus la producerea de pagube;*
- e) au rezultat pagube, ca urmare a nevalorificării drepturilor la despăgubiri pentru cauzarea de prejudicii;*
- f) pagubele au rezultat din neurmărirea unor sume cuvenite din orice cauză și pentru care există titlu executoriu;*
- g) nu au luat măsuri de siguranță necesare pentru păstrarea în bune condiții a bunurilor materiale și a altor valori.*
- D.** În sarcina autorului faptei, când pagubele sunt produse în alte situații decât cele prevăzute la [art. 6 alin. \(1\)](#)
- E.** În sarcina persoanei vinovate, dacă fapta prin care paguba a fost pricinuită constituie infracțiune.

Instrucțiune:

Articolul 16

Personalul MAPN care îndeplinește funcții de gestionar răspunde integral pentru pagubele pe care le-a produs în gestiunea lui.

Articolul 17

- (1)** Gestionarul răspunde pentru lipsurile din gestiunea proprie atunci când, la primirea gestiunii, deși putea face verificările necesare cu privire la starea calitativă și cantitativă a bunurilor primite, la sumele de bani și celelalte valori, nu le-a făcut, iar ulterior se constată diferențe între existentul scriptic și cel faptic.
- (2)** Gestionarul are obligația de a solicita, în scris, comandantului/șefului unității militare asigurarea asistenței tehnice de specialitate, atunci când primește bunuri ce au caracteristici pentru a căror verificare nu posedă cunoștințele necesare. În caz contrar, se consideră că nu are dubii în privința bunurilor pe care le primește și răspunde material pentru pagubele rezultate din operațiunea efectuată.

Articolul 18

Atunci când atribuțiile ce îi revin gestionarului au fost exercitate de către delegați sau comisii și nu se poate stabili, în urma cercetării administrative, că prejudiciul s-a produs în perioada în care gestionarul a lipsit, acesta răspunde material în limita prejudiciului.

Articolul 19

Persoanele care predau gestiunea și care, cu rea-credință, cu ocazia predării, ascund existența unor lipsuri răspund material pentru respectivele lipsuri, cu încadrarea în termenul general de prescripție. Dacă paguba nu poate fi determinată cu exactitate pe perioadele de gestionare, răspunderea materială a predătorului și cea a primitorului se stabilesc până la ultima inventariere dacă bunurile respective au făcut obiectul acestei activități, iar după această perioadă răspunderea materială se stabilește în sarcina predătorului, a primitorului și a membrilor comisiei de inventariere care au participat la operațiunea de predare-primire a gestiunii.

Articolul 20

Personalul care nu îndeplinește funcții de gestionar și primește, transportă, păstrează sau eliberează bunuri, sume de bani sau alte valori răspunde material în condițiile [art. 12 lit. B din ordonanță](#), pentru pagubele produse. Se încadrează în situațiile prevăzute la prezentul articol militarii, indiferent de funcția deținută, care sunt împuterniciți să primească sau să aducă de la depozite sau de la furnizori diferite materiale pe care urmează să le predea unității.

Articolul 21

Comandanții/Șefii unităților militare răspund material de paguba produsă, dacă:

- a)** nu au asigurat gestionarilor asistența tehnică de specialitate, deși au primit o solicitare scrisă sau atunci când această obligație era prevăzută în mod expres de lege;
- b)** s-au produs pagube ca urmare a numirii unor persoane care nu au pregătirea profesională necesară în diferite comisii constituite în unitate, precum cele de evaluare a ofertelor în cadrul procedurilor de achiziții publice, valorificare, închiriere, tehnice, de predare-primire, inventariere, recepție, scoatere din funcțiune /declasare și casare, iar aceste persoane au raportat, în scris, comandantului/șefului unității militare care a numit comisia că nu dispun de cunoștințele necesare îndeplinirii atribuțiilor în comisiile respective;
- c)** nu au asigurat prezența delegaților stabiliți prin dispozițiile legale în vigoare, la predarea-primirea gestiunii;
- d)** nu au asigurat condițiile necesare păstrării, în unitate, a numerarului și cele de transport de la și la unitatea bancară.

Articolul 22

Comandantul/Şeful unităţii militare răspunde material pentru pagubele produse ca urmare a faptului că nu a urmărit şi nu a dispus măsuri pentru recuperarea creanţelor cuvenite din despăgubiri acordate MAPN. Sunt considerate astfel de pagube sumele reprezentând despăgubiri acordate prin hotărâri judecătoreşti ca urmare a cauzării unor prejudicii patrimoniului MAPN, care nu mai pot fi recuperate întrucât s-a depăşit termenul de prescripţie.

Articolul 23

(1) Persoanele care participă în calitate de delegaţi la operaţiunea de predare-primire a gestiunii, cele implicate în procesul de achiziţie publică, cele numite în comisii tehnice, de inventariere, stabilire şi aplicare a normelor de perisabilităţi, recepţie, scoatere din funcţiune/declasare şi casare răspund material, integral, pentru lipsurile sau viciile aparente descoperite ulterior sau când se constată că nu şi-au îndeplinit obligaţiile stabilite în mod expres prin lege.

(2) Orice persoană numită să acorde asistenţă tehnică de specialitate pentru verificarea calitativă a bunurilor răspunde material în cazul în care a produs o pagubă ca urmare a prestării unei asistenţe necorespunzătoare.

Articolul 24

Comandanţii/Şefii unităţilor militare care au fost sesizaţi în scris, prin rapoarte, acte de constatare, procese-verbale sau alte documente, şi nu au dispus măsuri de soluţionare a celor sesizate răspund material, integral, pentru pagubele produse din această cauză.

Articolul 25

Comandantul/Şeful unităţii militare, precum şi orice alt militar care execută în locul gestionarului, fără consimţământul acestuia, operaţiuni de primire, păstrare, transport sau eliberare de bunuri materiale şi valori se consideră că s-a substituit gestionarului în exercitarea atribuţiilor lui şi răspunde material, integral, pentru pagubele produse în aceste situaţii.

Articolul 26

(1) Comandantul/Şeful unităţii militare care a dat ordine ilegale gestionarului ori altei persoane subordonate, din a căror executare s-au produs pagube materiale, răspunde material, pentru recuperarea acestora.

(2) Gestionarul sau persoana care sesizează, în scris, despre primirea unui ordin ilegal este exonerată de răspundere dacă sesizarea este făcută înainte de executare. Pagubele materiale produse din executarea unor asemenea ordine se recuperează integral de la persoanele vinovate de ordinele păgubitoare.

Articolul 27

În cazul neluării sau luării cu întârziere a măsurilor de siguranţă necesare pentru păstrarea bunurilor materiale şi altor valori, comandanţii/şefii unităţilor militare care au fost sesizaţi, în scris, despre necesitatea unor astfel de măsuri răspund material pentru pagubele produse ca urmare a acestor cauze.

7. Ordonanţa:

Articolul 13

(1) Pentru pagubele produse unităţii militare în procesul instruirii, militarii răspund material, în limita a trei solde lunare nete, calculate la data constatării pagubei.

(2) Partea din pagubă care depăşeşte cuantumul imputabil prevăzut la alin. (1) se scade din evidenţa contabilă a unităţii militare păgubite.

Instrucţiune:

Articolul 28

(1) Prin procesul instruirii se înţelege totalitatea misiunilor şi atribuţiilor de serviciu din structurile MAPN, executate în scopul însuşirii cunoştinţelor necesare pregătirii şi ducerii luptei.

(2) Se încadrează în prevederile alin. (1), fără a se limita la prezenta enumerare, următoarele: instrucţia, pregătirea de specialitate, pregătirea fizică, aplicaţiile tactice şi operative, exerciţiile şi aplicaţiile de specialitate din tabere, laboratoare şi în teren, lucrul cu tehnica şi alte mijloace de luptă, folosirea mijloacelor de protecţie şi degazare, activităţile demonstrativ-metodice, antrenamentele în lucrul de stat major.

Articolul 29

(1) Pentru prejudiciile produse în procesul instruirii, personalul MAPN răspunde individual, în limita a trei solde lunare nete sau salarii lunare nete, după caz.

(2) Venitul prevăzut la alin. (1) este cel corespunzător lunii în care s-a constatat paguba.

(3) Pentru personalul care, la data constatării pagubei, nu mai are raporturi de muncă sau de serviciu cu MAPN, venitul prevăzut la alin. (1) se determină de către structura financiar-contabilă a unităţii la care a fost ultima dată încadrat, la nivel similar în plată pentru funcţia îndeplinită la data schimbării poziţiei de activitate.

(4) În situația în care paguba a fost cauzată în procesul instruirii, de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei, cuantumul imputabil se determină conform modelului de calcul prevăzut în [anexa nr. 1](#).

Articolul 30

Partea din pagubă, care depășește cuantumul imputabil prevăzut la [art. 13 alin. \(1\) din ordonanță](#), se scade din evidența contabilă conform prevederilor [art. 34](#).

8. Ordonanța:

Articolul 14

(1) Dacă paguba a fost cauzată de mai mulți militari, răspunderea materială a fiecăruia se stabilește ținându-se seama de măsura în care a contribuit la producerea ei.

(2) Când nu se poate determina în ce măsură a contribuit fiecare la producerea pagubei, răspunderea materială a militarilor implicați se stabilește proporțional cu solda netă de la data constatării pagubei.

(3) În gestiunile în care manipularea bunurilor se face în colectiv sau în schimburi succesive, fără predarea gestiunii între schimburi, răspunderea materială se stabilește proporțional cu timpul lucrat de fiecare gestionar de la ultima inventariere a bunurilor.

Instrucțiune:

Articolul 31

(1) În situația în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei, cuantumul imputabil se determină conform modelului de calcul prevăzut în [anexa nr. 2](#).

(2) Prevederile [art. 29 alin. \(2\)](#) și [\(3\)](#) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 32

Atunci când într-o gestiune manipularea bunurilor se face de mai mulți gestionari, concomitent sau în schimburi succesive, dacă nu se face predarea gestiunii între schimburi, răspunderea materială a gestionarilor se stabilește proporțional cu timpul lucrat efectiv de fiecare, de la ultima inventariere a bunurilor. În toate celelalte situații, fiecare dintre gestionari răspunde material pentru prejudiciile produse pe perioada cât gestiunea bunurilor respective a fost în sarcina sa.

9. Ordonanța:

Articolul 15

În situația în care cheltuielile de cercetare, de stabilire a răspunderii materiale și de recuperare a pagubelor depășesc cuantumul acesteia, paguba se scade din evidența contabilă.

Instrucțiune:

Articolul 33

(1) În situația prevăzută la [art. 15 din ordonanță](#), operațiunea de scădere se fundamentează pe baza unui calcul economic, materializat într-un act de constatare, care cuprinde evaluarea tuturor cheltuielilor efectuate în legătură cu cercetarea administrativă, stabilirea răspunderii materiale și recuperarea pagubei.

(2) În vederea stabilirii cuantumului cheltuielilor de cercetare, de stabilire a răspunderii materiale și de recuperare a pagubelor, se au în vedere cheltuielile de transport, cazare, diurnă, cheltuielile ocazionate de îndeplinirea procedurii de chemare a persoanelor pentru prezentarea de explicații, precum și orice alte cheltuieli specifice.

10. Ordonanța:

Articolul 16

Competența pentru aprobarea scăderii din evidența contabilă a pagubelor produse în condițiile [art. 6 alin. \(1\) lit. a\)-c\)](#), ale [art. 13 alin. \(2\)](#) și ale [art. 15](#) se stabilește prin instrucțiuni aprobate de conducătorii autorităților publice prevăzute la [art. 2](#).

Instrucțiune:

Articolul 34

(1) Pagubele produse în condițiile [art. 6 alin. \(1\) lit. a\)-c\)](#), ale [art. 13 alin. \(2\)](#) și ale [art. 15 din ordonanță](#) se scad din evidența contabilă a unităților militare din cadrul MAPN în baza aprobării comandanților/șefilor unităților militare respective, care au calitatea de ordonator de credite, dată pe actele de constatare ori cercetare, cu avizul comandantului/șefului eșalonului superior care are calitatea de ordonator de credite.

(2) Competența de avizare prevăzută la [alin. \(1\)](#) ce revine ordonatorului principal de credite se exercită de către ministrul apărării naționale sau, acolo unde este cazul, de către persoana căreia i-au fost delegate, prin ordin al ministrului apărării naționale, competențe de coordonare a structurilor subordonate nemijlocit ministrului apărării naționale, pentru structurile aflate în coordonare.

(3) În situația în care, pentru pagubele menționate la [alin. \(1\)](#), cercetarea administrativă s-a făcut potrivit [art. 20 alin. \(3\)](#) sau (5) din [ordonanță](#), comandantul/șeful structurii care a efectuat cercetarea trimite un exemplar al procesului-verbal de cercetare administrativă ordonatorului de credite care are în evidență paguba, pentru aprobarea scaderii din evidența contabilă a acesteia, fără a mai fi necesar avizul comandantului/șefului eșalonului superior.

11. Ordonanța:

Articolul 17

În cazul constatării insolvabilității autorului direct al prejudiciului, răspund, în limita valorii pagubei de recuperat, militarii vinovați de:

- a) nerespectarea prevederilor legale privind angajarea sau numirea în funcția de gestionar, precum și de neconstituire a garanțiilor de către gestionari;*
- b) neluarea măsurilor de înlocuire a gestionarilor sau a persoanelor care gestionează bunuri materiale, fără a fi gestionari în înțelesul legii, deși li s-a adus la cunoștință, în scris și motivat, că nu își îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător;*
- c) neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, dacă prin aceasta s-ar fi putut evita producerea pagubei;*
- d) neluarea sau luarea cu întârziere a măsurilor de recuperare a pagubelor, prin constituirea ca parte civilă, neemiterea deciziei de imputare sau a altor măsuri asigurătorii;*
- e) nerespectarea oricărei atribuții de serviciu, dacă, fără încălcarea acesteia, paguba nu s-ar fi produs.*

Instrucțiune:

Articolul 35

Pentru a fi angajată răspunderea materială în sarcina altor persoane decât autorul direct al pagubei sau a debitorului este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a)** debitorul sau autorul direct al pagubei să fie declarat insolubil, înainte sau după obținerea titlului executoriu;
- b)** prejudiciul sau debitul rămas de recuperat să fie consecința faptelor prevăzute la [art. 17 din ordonanță](#).

Articolul 36

Starea de insolabilitate a autorului direct al prejudiciului se dovedește conform prevederilor [art. 1.417 alin. \(2\) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată](#), cu modificările și completările ulterioare, sau ale [art. 265 alin. \(1\) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală](#), cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 37

(1) Răspund material în limita valorii pagubei rămase de recuperat de la gestionarul autor direct al pagubei:

- a)** comandanții/șefii unităților militare și șefii structurilor resurse umane și financiar-contabile, după caz, vinovați de numirea, încadrarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcția de gestionar, fără respectarea prevederilor legale și neconstituirea garanțiilor prevăzute de lege;
- b)** comandanții/șefii unităților militare, șefii structurilor de logistică, financiar-contabile, comandanții de subunități/similar, după caz, pentru pagubele cauzate unității de personalul din subordine, când se dovedește că nu au executat controale potrivit obligațiilor stabilite prin actele normative incidente în domeniu.

(2) Comandanții/Șefii unităților militare răspund material și atunci când:

- a)** nu au luat măsuri de organizare și pregătire a comisiilor de inventariere, de scoatere din funcțiune /declasare și casare a bunurilor materiale;
 - b)** nu au asigurat timpul necesar și nu au urmărit ca persoanele numite în comisiile constituite să participe efectiv la executarea activităților specifice, conform programului stabilit;
 - c)** au admis înscrierea în documentele de inventariere și de scoatere din funcțiune/declasare a unor date din contabilitate, fără ca aceste activități să fi fost executate în realitate;
 - d)** operațiunile de casare a bunurilor materiale nu s-au efectuat în condițiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare;
 - e)** nu au verificat dacă predarea-primirea gestiunii s-a făcut în condițiile prevăzute de lege.
- (3)** Comandanții/Șefii unităților militare și șefii structurilor financiar-contabile răspund material pentru neluarea măsurilor de recuperare a pagubelor, în termen, pe baza titlurilor executorii existente.

12. Ordonanța:

Articolul 18

(1) Militarii care au încasat sume nedatorate sunt obligați să le restituie; dacă au primit bunuri care nu li se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură sau le-au fost prestate servicii la care nu erau îndreptățiți, sunt obligați să plătească contravaloarea lor, calculată în condițiile legii.

(2) Contravaloarea bunurilor distribuite peste drepturile legale militarilor în termen, elevilor liceelor militare, elevilor și studenților militari, precum și minorilor din centrele de reeducare, arestațiilor preventiv și condamnaților se recuperează de la cei din vina cărora s-a produs paguba.

Instrucțiune:

Articolul 38

(1) Personalul MAPN are obligația să restituie:

- a) sumele nedatorate, încasate fără drept;
- b) contravaloarea bunurilor ce nu i se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură;
- c) contravaloarea serviciilor prestate, la care nu era îndreptățit, calculată în condițiile legii.

(2) Obligația de restituire a sumelor nedatorate, încasate fără drept:

- a) privește toate categoriile de sume primite de la unitate, dar nedatorate de aceasta, precum: salariu/soldă, compensații, sporuri și indemnizații, premii, diurnă de delegare, cheltuieli de transport și cazare;
- b) este integrală, adică privește întregul quantum al sumei, încasate de beneficiar, indiferent dacă este vorba de o singură plată sau de plăți succesive;
- c) există pentru toate sumele, indiferent de natura fondurilor din care sunt plătite.

(3) Obligația de restituire a contravalorii bunurilor nedatorate și care nu mai pot fi restituite în natură:

- a) privește bunurile materiale distribuite personalului MAPN peste drepturile legal cuvenite;
- b) privește bunurile primite și nedatorate care nu mai pot fi restituite în natură din cauza uzurii;
- c) nu se referă la militarii în termen, elevii și studenții instituțiilor militare de învățământ.

(4) Obligația de restituire a contravalorii serviciilor la care nu erau îndreptățiți poate viza: cazarea gratuită, cazarea calculată la tarife mai mici decât cele legale într-o clădire aparținând unității sau aflată în folosința acesteia, neplata în total sau în parte a cheltuielilor de întreținere (apă, energie electrică, încălzit etc.) în aceleași clădiri, transport gratuit ori achitat sub nivelul tarifelor legale, efectuat cu autovehicule aparținând unității ori închiriate de aceasta, costul meselor servite plătit parțial etc.

(5) În situația în care personalul MAPN a încasat sume ori a primit bunuri necuvenite sau i-au fost prestate servicii la care nu era îndreptățit, acestuia trebuie să i se dovedească acest fapt, fără a mai fi necesară îndeplinirea condițiilor prevăzute la [art. 4 alin. \(1\)](#).

13. Ordonanța:

Articolul 19

(1) Instituțiile publice prevăzute la art. 2 sunt obligate să îi despăgubească pe militarii care au suferit din culpa unității un prejudiciu material în timpul îndeplinirii obligațiilor militare și în legătură cu acestea.

(2) În cazul decesului militarului căruia i se cuvin despăgubiri, acestea vor fi acordate urmașilor legali.

(3) Sumele plătite ca despăgubiri se vor recupera de la persoanele vinovate de producerea pagubei, în condițiile prezentei ordonanțe.

Instrucțiune:

Articolul 39

(1) În vederea stabilirii cuantumului despăgubirilor care trebuie plătite în condițiile prevăzute la [art. 19 alin. \(1\)](#) și **(2) din ordonanță**, comandantul/șeful unității militare care a constatat personal, a luat cunoștință în orice mod sau care a fost informat cu privire la producerea unui astfel de prejudiciu sau căruia i s-a înaintat o cerere de despăgubire dispune efectuarea unei cercetări administrative.

(2) În situația în care comandantul/șeful unității militare prevăzut la [alin. \(1\)](#) nu are calitatea de ordonator de credite, acesta informează, de îndată, pe comandantul/șeful eșalonului superior care are calitatea de ordonator de credite, în vederea dispunerii măsurilor necesare pentru efectuarea cercetării administrative.

(3) După efectuarea cercetării administrative, comandantul/șeful unității militare, pe baza dosarului cercetării, dispune măsuri pentru plata despăgubirilor către personalul căruia i se cuvin și măsurile necesare pentru recuperarea respectivelor sume de la cei care se fac vinovați de producerea prejudiciului sau pentru scăderea din evidența contabilă a prejudiciului, după caz.

(4) Plata diferențelor de drepturi salariale, drepturi de echipare, contravaloarea normelor de hrană, ajutoare sau altele asemenea, neacordate în cuantumul și în temeiul actelor normative ce le reglementează, nu constituie despăgubiri în sensul [art. 19 din ordonanță](#).

Capitolul III

Stabilirea și recuperarea pagubelor

14. Ordonanța:

Articolul 20

(1) Comandantul sau șeful unității care a constatat sau a luat cunoștință de producerea unei pagube dispune, în scris, de îndată, efectuarea cercetării administrative.

(2) Cercetarea pagubelor se face, de regulă, de către comisia de cercetare administrativă din unitatea în care acestea s-au produs.

(3) În situația în care pagubele se referă la cauze complexe, stabilite prin instrucțiuni aprobate de conducătorii autorităților publice prevăzute la [art. 2](#), precum și în cazul în care comandantul sau șeful unității în care s-a produs paguba este implicat în producerea acesteia, cercetarea administrativă se face de către o comisie numită de comandantul sau șeful eșalonului superior al unității în care s-a produs prejudiciul.

(4) În situația în care comisiile de inspecție sau control din cadrul eșaloanelor superioare constată, pe timpul desfășurării misiunilor specifice, producerea unor pagube în patrimoniul unității controlate, cercetarea administrativă se face, după caz, de către o comisie desemnată de către comandantul sau șeful unității prevăzut la [alin. \(1\)](#) sau [alin. \(3\)](#), din ordinul comandantului sau șefului care a dispus efectuarea inspecției sau controlului.

(5) Cercetarea administrativă a pagubelor se poate face și de către structuri de control specializate, potrivit competențelor stabilite prin legile de organizare și funcționare ale autorităților publice prevăzute la [art. 2](#) sau prin ordine ale conducătorilor acestora.

Instrucțiune:

Articolul 40

(1) Comandantul/Șeful unității militare care a constatat personal sau a luat cunoștință în orice mod de producerea unei pagube are obligația de a dispune, de îndată, efectuarea cercetării administrative, prin ordinul de zi pe unitate. Data înscrierii acesteia reprezintă data constatării pagubei.

(2) Persoanele care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, iau cunoștință de existența unei pagube sunt obligate ca, în cel mai scurt timp, să raporteze, în scris, comandantului/șefului unității militare din care fac parte.

(3) Comandantul/Șeful unității militare are obligația de a dispune, de îndată, înscrierea în ordinul de zi pe unitate a pagubelor de care a luat cunoștință prin rapoarte, procese-verbale, sesizări ori alte documente depuse de către personalul din subordine ori alte persoane. Data luării la cunoștință de producerea pagubei în aceste cazuri o reprezintă data înregistrării respectivelor documente la unitatea militară al cărei comandant/șef numește comisia de cercetare administrativă.

(4) În situația prevăzută la [art. 20 alin. \(4\) din ordonanță](#), data luării la cunoștință este data înregistrării la unitatea militară al cărei comandant/șef numește comisia de cercetare administrativă a ordinului comandantului/șefului care a dispus efectuarea inspecției sau controlului.

(5) În cazul constatării existenței unor posibile prejudicii de către Curtea de Conturi, structurile de audit intern, Direcția de prevenire și investigare a corupției și fraudelor, data luării la cunoștință o reprezintă data înregistrării:

a) la unitatea militară auditată a raportului de audit;

b) la unitatea militară desemnată de ministrul apărării naționale a formularului de constatare și raportare a iregularității;

c) la unitatea militară desemnată de ministrul apărării naționale a documentului prin care s-a aprobat efectuarea cercetării administrative de către aceasta.

Articolul 41

(1) Cercetarea administrativă se efectuează de către o comisie formată dintr-un număr impar de membri, dar nu mai puțin de 3 persoane din cadrul unității militare în care s-a produs paguba, nominalizate de către comandantul/șeful unității militare.

(2) Prin excepție de la prevederile [alin. \(1\)](#), cercetarea administrativă se efectuează de către o comisie numită de către comandantul/șeful eșalonului ierarhic superior al unității militare în care s-a produs paguba, atunci când:

a) comandantul/șeful unității militare este implicat în producerea pagubei;

b) cauzele care au stat la baza producerii pagubei sunt complexe.

(3) Prin cauze complexe se înțelege:

a) cauze în care valoarea prejudiciilor depășește pragul de 100.000 lei;

b) cauze în care prejudiciile vizează pierderi, sustrageri sau distrugerii de armament, tehnică de luptă, dispozitive militare și muniții, cu excepția elementelor de muniție consumate la trageri;

c) cauze în care pagubele sunt produse prin pierderea, distrugerea sau degradarea bunurilor din stocul de mobilizare și stocul de luptă;

d) cauze în care pagubele sunt produse de persoane încadrate în unități militare diferite;

e) cauze identificate de comisiile de control/audit intern ca fiind produse de persoane care fac parte din echipa de comandă a unității.

(4) În alte situații decât cele prevăzute la [alin. \(2\)](#), la cererea temeinic motivată a comandantului/șefului unității militare în care s-a produs paguba, comandantul/șeful eșalonului ierarhic superior poate dispune măsurile necesare pentru detașarea/delegarea personalului din subordine la unitatea militară anterior amintită, în vederea completării comisiei de cercetare administrativă.

(5) Membrii comisiei li se aduce la cunoștință, pe bază de semnătură, de către structura de personal /persoana responsabilă, un extras din ordinul de zi pe unitate prin care au fost nominalizați să efectueze cercetarea administrativă.

(6) În cazul în care comandantul/șeful unității militare ia cunoștință, în orice mod, că vreuna din persoanele numite pentru efectuarea cercetării administrative are legătură cu paguba produsă sau se află în relații de rudenie, subordonare sau coordonare, cu autorul/autorii pagubei, acesta este obligat să o înlocuiască.

(7) Prevederile [alin. \(1\)](#), [\(5\)](#) și [\(6\)](#) se aplică în mod corespunzător și în situația în care cercetarea administrativă este efectuată de către structuri de control specializate.

15. Ordonanța:

Articolul 21

(1) Termenul pentru efectuarea cercetării administrative și înregistrarea procesului-verbal de cercetare administrativă este de cel mult 180 de zile de la data când comandantul sau șeful unității în care s-a produs paguba sau, după caz, comandantul sau șeful eșalonului superior ori comandantul sau șeful structurii de control specializate a constatat sau a luat cunoștință de producerea pagubei.

(2) Termenul prevăzut la [alin. \(1\)](#) este termen de prescripție.

(3) În situația în care, din motive temeinic justificate, nu sunt îndeplinite condițiile pentru finalizarea cercetării administrative în termenul prevăzut la [alin. \(1\)](#), comandantul sau șeful eșalonului superior poate aproba suspendarea cercetării administrative până la eliminarea cauzei care a împiedicat efectuarea cercetării administrative. Cererea de suspendare se face în termenul prevăzut la [alin. \(1\)](#) și va fi însoțită de documente doveditoare ale motivului invocat.

(4) În toate situațiile, cercetarea împrejurărilor în care s-a produs paguba se face cu chemarea celor în cauză, pentru explicații scrise și prezentarea de probe în apărare. Neprezentarea sau refuzul de a da explicații scrise nu împiedică finalizarea cercetării administrative.

(5) Hotărârea asupra rezultatului cercetării administrative se ia de către comandantul sau șeful unității în care s-a produs paguba sau, după caz, comandantul sau șeful eșalonului superior ori comandantul sau șeful structurii de control specializate care a dispus efectuarea cercetării.

(6) Pe baza dosarului cercetării administrative, comandantul sau șeful prevăzut la [alin. \(5\)](#) poate hotărî:

a) înaintarea dosarului cercetării administrative la compartimentul juridic, în termen de 15 zile de la aprobarea procesului-verbal de cercetare administrativă, în vederea promovării acțiunii civile la instanța de contencios administrativ competentă;

b) sesizarea organelor de urmărire penală când paguba s-a produs prin fapte ce pot constitui infracțiuni;

c) scăderea din evidența contabilă a valorii pagubei produse prin fapte sau împrejurări pentru care nu se stabilește răspunderea materială, în condițiile stabilite prin instrucțiuni aprobate de conducătorii autorităților publice prevăzute la [art. 2](#).

(7) Pentru luarea hotărârii, comandantul sau șeful care a dispus efectuarea cercetării este obligat să analizeze temeinicia constatărilor și propunerilor comisiei de cercetare administrativă.

(8) În cazul în care, în urma analizei prevăzute la [alin. \(7\)](#), este necesară o completare a cercetării administrative, aceasta se va efectua astfel încât comandantul sau șeful unității să poată lua hotărârea asupra cercetării în termen de 30 de zile de la înregistrarea procesului-verbal de cercetare administrativă.

Instrucțiune:

Articolul 42

(1) Comisia de cercetare administrativă are obligația de a efectua cercetarea administrativă în termen de cel mult 180 de zile, calculat de la data constatării pagubei sau, după caz, a luării la cunoștință.

(2) Termenul prevăzut la [alin. \(1\)](#) se stabilește în funcție de complexitatea pagubei, acesta putând fi prelungit, la solicitarea motivată a președintelui comisiei, de comandantul/șeful unității militare care a dispus efectuarea cercetării administrative, fără a depăși cele 180 de zile.

(3) Până la expirarea termenului stabilit potrivit [alin. \(2\)](#), procesul-verbal de cercetare administrativă trebuie să fie finalizat, semnat de membrii comisiei și înregistrat la compartimentul documente clasificate.

Articolul 43

În situația în care structurile de audit public intern/alte structuri de control, în cadrul misiunilor specifice, iau cunoștință despre existența unor pagube în sensul art. 2 alin. (3) lit. p), vor sesiza, prin documentele întocmite, comandantul/șeful eșalonului superior al unității militare care a efectuat cercetarea administrativă sau șeful Direcției de prevenire și investigare a corupției și fraudelor, după caz, în vederea dispunerii măsurilor pentru recuperarea acestora.

Articolul 44

(1) Sunt considerate motive temeinice pentru solicitarea suspendării cercetării administrative în condițiile [art. 21 alin. \(3\) din ordonanță](#), dar fără a se limita la acestea, următoarele:

- a)** efectuarea unei expertize tehnice;
- b)** efectuarea unor traduceri autorizate;
- c)** imposibilitatea obiectivă și dovedită prin documente justificative de a se prezenta la sediul unității, pentru ascultare și exercitarea dreptului la apărare, a persoanelor care au produs sau au favorizat producerea pagubei;
- d)** existența pe rolul instanței a unei cauze conexe de a cărei soluționare depinde finalizarea cercetării;
- e)** incidența unei situații de forță majoră;
- f)** lipsa motivării hotărârii judecătorești prevăzute la [art. 7 alin. \(1\)](#).

(2) Suspendarea cercetării se solicită comandantului/șefului eșalonului superior prin raport întocmit de președintele comisiei de cercetare administrativă și semnat de comandantul/șeful unității militare.

(3) Suspendarea operează doar în situația în care raportul prevăzut la [alin. \(2\)](#) este aprobat în interiorul termenului stabilit pentru efectuarea cercetării administrative.

(4) Aprobarea suspendării cercetării administrative și încetarea acesteia se înscriu în ordinul de zi pe unitate.

Articolul 45

Cercetarea administrativă se efectuează, de regulă, la sediul unității militare în care s-a produs paguba. În situația în care cercetarea administrativă se efectuează de o comisie desemnată potrivit prevederilor [art. 41 alin. \(2\)](#) sau [\(7\)](#), cercetarea administrativă se poate efectua atât la sediul unității militare în care s-a produs paguba, cât și la sediul unității militare din care fac parte membrii comisiei de cercetare administrativă.

Articolul 46

(1) Cercetarea administrativă se efectuează după următoarele reguli:

- a)** se analizează actul prin care a fost constatată (sesizată) paguba;
- b)** se identifică documentele care trebuie verificate;
- c)** ori de câte ori se impune, la cererea motivată a președintelui comisiei de cercetare administrativă, se dispun măsuri pentru efectuarea inventarierii generale a conturilor sau reperelor ce formează obiectul pagubei;
- d)** se determină data producerii pagubei pe bază de dovezi (documente, expertize, martori etc.);
- e)** se stabilește valoarea pagubelor, întocmindu-se documentația din care să rezulte calculul valorii acestora;
- f)** se cheamă, de regulă, la sediul unității militare în cadrul căreia se desfășoară cercetarea, pentru ascultare, explicații, declarații și prezentarea actelor legale justificative, persoanele care prin acțiunea sau inacțiunea lor au produs ori au favorizat producerea pagubelor și orice alte persoane care pot da relații asupra împrejurărilor în care s-au produs pagubele.

(2) În adresele de chemare, întocmite conform precizărilor președintelui comisiei de cercetare administrativă și transmise, conform prevederilor legale, prin grija structurii de resurse umane a unității militare în care s-a produs paguba, se arată motivele chemării, data, ora și locul prezentării.

(3) Pentru persoanele care nu mai au raporturi de muncă sau de serviciu cu MApN, chemarea se face printr-o notificare care cuprinde informațiile menționate la [alin. \(2\)](#) și care se transmite prin poștă, de către structura de resurse umane a unității militare în care s-a produs paguba, la ultima adresă cunoscută sau prin orice mijloace care asigură confirmarea primirii notificării.

(4) Pentru clarificarea circumstanțelor în care a fost produsă paguba, comisia de cercetare administrativă formulează întrebări, iar răspunsurile la acestea, precum și orice alte detalii și informații care au legătură cu paguba se consemnează într-o notă explicativă.

(5) Dacă o persoană nu se poate prezenta în fața comisiei de cercetare administrativă, din motive întemeiate și dovedite prin documente justificative, dar consimte să răspundă la întrebări, acestea se înscriu într-un chestionar ce se transmite persoanei în cauză, care are obligația de a răspunde printr-o notă explicativă, însoțită de eventualele documente justificative, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii chestionarului.

(6) Comisia de cercetare administrativă nu are dreptul să refuze primirea de la persoanele implicate în producerea prejudiciului a documentelor care pot ajuta la stabilirea circumstanțelor în care s-a produs paguba.

(7) Nicio persoană nu poate fi constrânsă, în niciun fel, să prezinte comisiei de cercetare administrativă explicații scrise.

(8) Neprezentarea, în alt caz decât cel prevăzut la [art. 44 alin. \(1\) lit. c](#)), refuzul persoanelor chemate pentru prezentarea de explicații, precum și nerespectarea obligației prevăzute la [alin. \(5\)](#) se menționează în mod obligatoriu și detaliat în procesul-verbal al cercetării și nu se interpretează în defavoarea acestora și nu împiedică finalizarea cercetării administrative. În atari situații, comisia de cercetare administrativă efectuează și finalizează cercetarea administrativă pe baza documentelor și informațiilor avute la dispoziție.

(9) Oricare dintre persoanele implicate în producerea pagubei sau care pot avea cunoștință despre împrejurările în care aceasta s-a produs poate fi chemată pentru a da explicații în fața comisiei de cercetare administrativă ori de câte ori este necesar.

Articolul 47

Comisia de cercetare administrativă este obligată să asigure persoanelor cercetate dreptul la apărare.

Articolul 48

(1) Rezultatul cercetării administrative se consemnează într-un proces-verbal, ale cărui elemente orientative sunt prevăzute în [anexa nr. 3](#).

(2) Comisia de cercetare administrativă are obligația de a informa persoanele implicate în producerea pagubei că au dreptul să ia cunoștință, sub semnătură, de conținutul procesului-verbal și să își exprime, în scris, eventualele observații ori obiecții, într-un termen ce nu poate depăși 3 zile lucrătoare.

(3) Procesul-verbal poate fi studiat numai în prezența unui membru al comisiei de cercetare administrativă, la sediul unității militare unde comisia își desfășoară activitatea și cu respectarea normelor privind protecția informațiilor clasificate.

(4) După îndeplinirea obligației prevăzute la [alin. \(2\)](#) față de toate persoanele implicate în producerea pagubei:

a) în cazul în care observațiile ori obiecțiile sunt întemeiate, comisia de cercetare administrativă modifică procesul-verbal în mod corespunzător;

b) în cazul în care observațiile sau obiecțiile sunt considerate neîntemeiate, comisia de cercetare administrativă completează procesul-verbal cu o notă cuprinzând punctul de vedere, fundamentat, al comisiei cu privire la fiecare dintre observațiile sau obiecțiile formulate.

(5) Atunci când cei în cauză nu se prezintă sau refuză să ia cunoștință de conținutul procesului-verbal, comisia de cercetare administrativă consemnează situația în procesul-verbal, anexând și dovada înștiințării celor în cauză.

Articolul 49

(1) Procesul-verbal de cercetare administrativă se întocmește astfel:

a) 1 exemplar pentru unitatea militară în care s-a produs paguba;

b) 1 exemplar pentru eșalonul superior al unității militare în care s-a produs paguba sau pentru structura de control specializată, dacă cercetarea administrativă a fost efectuată de o comisie numită de comandantul/șeful acestuia/acesteia;

c) 1 exemplar pentru a fi trimis organelor de urmărire penală, dacă paguba a fost produsă prin fapte ce pot constitui infracțiuni;

d) 1 exemplar pentru Direcția generală juridică, dacă se impune promovarea acțiunii civile la instanța de contencios administrativ competentă.

(2) Prevederile [alin. \(1\) lit. d](#)) nu se aplică în situația în care paguba s-a produs la o unitate militară care are personalitate juridică.

(3) Procesele-verbale de cercetare administrativă se înregistrează la unitatea militară al cărei comandant/șef a numit comisia.

(4) Procesul-verbal de cercetare administrativă trebuie redactat cu respectarea următoarelor cerințe:

a) claritate, pentru a nu da naștere la confuzii și interpretări greșite;

b) concizie, evitându-se repetarea faptelor și a descrierilor deja consemnate;

c) precizie, consemnându-se doar faptele care prezintă importanță pentru stabilirea răspunderii materiale, date concrete și care pot fi verificate;

d) documentare, fiecare constatare fiind argumentată temeinic, indicându-se totodată prevederile legale încălcate, precum și actele și documentele care dovedesc vinovăția persoanelor responsabile. Vor fi prezentate calculele care stau la baza cuantificării prejudiciului.

(5) Procesul-verbal de cercetare administrativă este însoțit de anexe care susțin constatările și propunerile comisiei de cercetare administrativă, declarații, note explicative, tabele, situații și documente justificative, în copie, angajamente scrise și orice alte documente doveditoare. Anexele se certifică de comisia de cercetare

administrativă ori de persoanele sau comisiile care le-au întocmit, iar documentele puse la dispoziția comisiei de cercetare administrativă în copie se certifică conform cu originalul.

(6) Comisia care efectuează cercetarea administrativă trebuie să stabilească următoarele:

- a)** cauzele și împrejurările producerii pagubei;
- b)** valoarea pagubei, determinată cu certitudine;
- c)** persoanele care trebuie să repare paguba, cei vinovați sau beneficiarii de sume și servicii necuvenite ori bunuri ce li s-au distribuit din eroare;
- d)** îndeplinirea condițiilor obligatorii în vederea stabilirii răspunderii materiale sau a cauzelor care apără de răspundere materială, după caz;
- e)** întinderea răspunderii materiale;
- f)** partea de vină a fiecărei persoane vinovate de pagubă, iar dacă aceasta nu se poate stabili, elementele care conduc la stabilirea răspunderii în comun și felul acesteia;
- g)** documentele și faptele pe care se fundamentează concluziile cercetării administrative;
- h)** concluziile și propunerile formulate.

Articolul 50

Comandantul/Șeful prevăzut la [art. 21 alin. \(5\) din ordonanță](#) înscrie în rezoluție pe procesul-verbal de cercetare administrativă hotărârea adoptată și:

- a)** dacă ia hotărârea prevăzută la [art. 21 alin. \(6\) lit. a\) din ordonanță](#), transmite dosarul cercetării administrative, în termen de 15 zile de la aprobarea procesului-verbal de cercetare administrativă, structurii juridice care asigură reprezentarea intereselor MAPN în justiție, potrivit legii;
- b)** dacă apreciază că există suspiciuni rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, sesizează organele de urmărire penală, potrivit prevederilor [Codului de procedură penală](#);
- c)** dacă ia hotărârea prevăzută la [art. 21 alin. \(6\) lit. c\) din ordonanță](#), dispune sau înaintează propunerea de scădere din evidența contabilă a valorii pagubei, conform competențelor prevăzute la art. 34.

Articolul 51

În situația în care este necesară completarea cercetării administrative:

- a)** comandantul/șeful prevăzut la [art. 21 alin. \(5\) din ordonanță](#) trebuie să indice în mod expres aspectele care fac obiectul completării cercetării administrative, prin rezoluție pe procesul-verbal;
- b)** comisia de cercetare administrativă consemnează rezultatul analizei într-un proces-verbal de completare a procesului-verbal inițial, înregistrat conform prevederilor art. 49 alin. (3), cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de expirarea termenului prevăzut la [art. 21 alin. \(8\) din ordonanță](#).

16. Ordonanța:

Articolul 22

- (1)** Răspunderea materială a militarilor pentru pagubele produse instituțiilor publice prevăzute la art. 2 poate fi stabilită numai în cazul în care acestea au fost constatate în cel mult 3 ani de la data producerii lor.
- (2)** Obligarea la restituirea sumelor încasate fără drept, a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate se poate face numai în cazurile în care paguba a fost constatată în cel mult 3 ani de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de când au beneficiat de serviciile nedatorate.
- (3)** Termenele prevăzute de prezentul articol sunt termene de decădere.

Instrucțiune:

Articolul 52

- (1)** În situația în care comisia de cercetare administrativă face dovada că paguba a fost constatată la mai mult de 3 ani de la data producerii acesteia, MAPN este decăzut din dreptul de a o recupera, atât de la autorul direct al pagubei, cât și de la cei care aveau obligația constatării înăuntrul acestui termen, dacă omisiunea respectivă nu constituie infracțiune.
- (2)** În situația prevăzută la [alin. \(1\)](#), dacă paguba nu s-a produs prin fapte ce pot constitui infracțiuni, aceasta se scade din evidența contabilă pe baza actului de cercetare administrativă.

17. Ordonanța:

Articolul 23

Acoperirea pagubelor, precum și restituirea sumelor sau plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate, recunoscute, se fac prin angajament de plată, în scris, al celui în cauză. În acest caz angajamentul de plată constituie titlu executoriu de la data semnării acestuia.

Instrucțiune:

Articolul 53

(1) Angajamentul de plată este actul juridic unilateral prin care persoana care a produs paguba cercetată administrativ recunoaște că datorează suma prevăzută în cuprinsul său și își asumă obligația de a o plăti integral.

(2) Modelul angajamentului de plată este prevăzut în [anexa nr. 4](#).

(3) Angajamentul de plată se întocmește de persoana care se angajează, în condițiile în care există documente din care rezultă cuantumul pagubei sau alte obligații de plată, precum procesul-verbal de inventariere, actul de control/constatare sau procesul-verbal de cercetare administrativă, și se înregistrează la compartimentul documente clasificate.

(4) Angajamentul de plată însoțit de procesul-verbal de cercetare administrativă se transmite la structura financiar-contabilă pentru înregistrarea angajamentului și, după caz, regularizarea evidenței contabile.

(5) În situația în care angajamentul de plată nu este corect și complet întocmit este necesară semnarea unui nou angajament. Dacă, din orice motiv, deficiența constatată nu este remediată în termen de cel mult 10 zile de la data notificării/primirii confirmării de primire poștale/a dovezii electronice în cazul persoanei care a semnat angajamentul de plată, dosarul cercetării administrative se transmite structurii juridice care asigură reprezentarea intereselor MAPN în justiție, potrivit legii, în vederea promovării acțiunii civile, la instanța de contencios administrativ competentă.

Capitolul IV

Dispoziții speciale

18. Ordonanța:

Articolul 24

(1) Dacă există suspiciuni rezonabile că faptele prin care s-a produs paguba au caracter infracțional, dosarul cercetării administrative se trimite parchetului competent pentru a lua măsurile legale. Autoritățile publice prevăzute la [art. 2](#) se constituie parte civilă în condițiile [Codului de procedură penală](#), prin comandanții sau șefii unităților care hotărăsc asupra rezultatului cercetării.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), termenul prevăzut la [art. 21 alin. \(1\)](#) se întrerupe de drept.

Instrucțiune:

Articolul 54

Dacă în cursul cercetării administrative, comisia de cercetare apreciază că există o suspiciune rezonabilă cu privire la producerea pagubei prin săvârșirea unor fapte cu caracter infracțional, procedează astfel:

- a) ia măsuri de conservare a locului săvârșirii infracțiunii și de ridicare sau conservare a mijloacelor materiale de probă;
- b) ia declarații de la persoanele vinovate și de la persoanele care pot da informații despre circumstanțele săvârșirii infracțiunii;
- c) determină valoarea pagubei, cu luarea în considerare a prevederilor [art. 59 alin. \(2\)](#);
- d) încetează activitățile de cercetare și întocmește procesul-verbal de cercetare administrativă;
- e) înregistrează și prezintă, de îndată, procesul-verbal de cercetare administrativă comandantului/șefului prevăzut la [art. 21 alin. \(5\) din ordonanță](#).

Articolul 55

(1) Comandantul/Șeful unității militare, după primirea dosarului cu rezultatul cercetării pagubelor, în care faptele au fost apreciate ca având caracter infracțional, este obligat să analizeze temeinicia constatărilor și propunerilor și, în cazul în care este de acord cu acestea, să dispună:

- a) sesizarea organelor de urmărire penală;
- b) înscrierea în ordinul de zi pe unitate a sistării cercetării administrative;
- c) măsuri pentru urmărirea soluționării dosarului.

(2) În situația în care comandantul/șeful unității militare apreciază ca netemeinice constatările și propunerile comisiei, dispune, în rezoluție pe procesul-verbal prevăzut la [art. 54 lit. d\)](#), continuarea cercetării administrative, cu încadrarea în termenul stabilit.

Articolul 56

(1) MAPN se constituie parte civilă, în condițiile [Codului de procedură penală](#), prin comandanții/șefii unităților militare păgubite, pentru toate prejudiciile produse prin fapte care constituie infracțiuni.

(2) Dacă unitatea militară în care s-a produs paguba are personalitate juridică, cererea prin care se constituie parte civilă se promovează prin grija structurii juridice a unității militare respective.

(3) În cazul sesizării organelor de cercetare penală cu privire la producerea prejudiciului prin fapte care au caracter infracțional, termenul de efectuare a cercetării administrative se întrerupe de drept, la data înregistrării la unitatea militară a sesizării.

19. Ordonanța:

Articolul 25

(1) Când parchetul competent a dispus clasarea cauzei sau renunțarea la urmărirea penală, actul de soluționare se comunică unității de la care s-a primit sesizarea, în vederea stabilirii răspunderii materiale, potrivit prevederilor prezentei ordonanțe.

(2) Termenul pentru noua prescripție începe să curgă de la data rămânerii definitive a soluției prevăzute la alin. (1).

Articolul 26

(1) Dacă instanța de judecată pronunță achitarea pentru motivul că fapta nu este prevăzută de legea penală, încetarea procesului penal pentru lipsa plângerii prealabile, autorizării sau sesizării organului competent ori a altei condiții prevăzute de lege, precum și în cazul când există autoritate de lucru judecat, unitatea militară stabilește răspunderea materială în sarcina celor vinovați, potrivit prevederilor prezentei ordonanțe.

(2) În celelalte cazuri de achitare ori de încetare a procesului penal, instanța judecătorească se pronunță și asupra acțiunii civile.

(3) În cazul în care achitarea s-a pronunțat pentru motivul că fapta imputată nu există ori nu a fost săvârșită de cel în cauză, nu pot fi acordate despăgubiri civile și nu vor fi stabilite răspunderi materiale.

Instrucțiune:

Articolul 57

Dacă parchetul competent a dispus clasarea cauzei sau renunțarea la urmărirea penală, precum și în situația în care instanța de judecată a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la [art. 26 din ordonanță](#), căile de atac se exercită conform prevederilor [Instrucțiunilor](#) privind activitatea legislativă, de reprezentare și asistență juridică în Ministerul Apărării Naționale, aprobate prin [Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.75/2009, republicat](#).

20. Ordonanța:

Articolul 27

Când încetează raporturile de muncă sau de serviciu ale persoanelor prevăzute la [art. 7 și 9](#), unitățile care au înregistrate în contabilitate debite, indiferent de valoarea lor, transmit titlurile executorii, spre executare, organelor fiscale teritoriale din cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală în raza cărora domiciliază debitorii. Confirmarea de către aceste organe a primirii titlului executoriu constituie actul pe baza căruia creanța se scade din contabilitatea unității care a transmis titlul executoriu.

Instrucțiune:

Articolul 58

(1) Debitelile stabilite prin titluri executorii rămase definitive, ce privesc persoane care nu mai sunt în serviciul MAPN, se transmit pentru înregistrare și urmărire organelor fiscale teritoriale, indiferent de valoarea lor, și se scad din evidența contabilă a unităților militare, pe baza chitanței de luare în debit sau a confirmării primite. Transmiterea debitelor se face în termen de 30 de zile de la data când persoana debitoare încetează raporturile de muncă sau de serviciu cu MAPN.

(2) Titlurile executorii se transmit printr-o adresă, care trebuie să cuprindă:

- a) denumirea cu indicativ a unității militare și localitatea;
- b) temeiul legal al transmiterii titlului executoriu spre executare;
- c) numele, prenumele și codul numeric personal al debitorului;
- d) ultimul domiciliu cunoscut al debitorului;
- e) alte elemente de identificare a acestuia (locul și data nașterii, seria și numărul actului de identitate etc.);
- f) natura debitului și suma de plată rămasă;
- g) alte informații necesare încasării debitului prin executarea silită.

(3) În cazul când organele fiscale teritoriale trimit spre soluționare unității militare care a transmis debitul cereri formulate de debitori în legătură cu sumele transmise spre urmărire, aceasta este obligată să le rezolve și să le comunice rezultatul în termenul legal.

(4) În situația în care MAPN a fost obligat prin hotărâri judecătorești rămase definitive la despăgubiri sub formă de plăți periodice (lunare) către terțe persoane, pentru daune cauzate acestora de către persoane care au încetat raporturile de muncă sau de serviciu cu MAPN, debitele stabilite în sarcina persoanelor vinovate prin titluri executorii, ca urmare a efectuării plăților, se transmit semestrial, spre executare, organelor fiscale

teritoriale în raza cărora domiciliază debitorii. Transmiterea se face de Direcția generală financiar-contabilă în prima lună a semestrului următor celui în care s-au efectuat plățile.

(5) Pentru personalul care se mută/transferă de la o unitate la alta în cadrul MAPN, titlul executoriu rămâne la unitatea militară la care s-a produs paguba, în vederea recuperării acesteia, iar la noua unitate se transmite o copie a titlului executoriu și o comunicare scrisă care conține suma rămasă de recuperat și contul unității în care se virează suma reținută lunar.

(6) La mutarea succesivă a personalului, debitul se transmite la noua unitate conform [alin. \(5\)](#) până la stingerea debitului.

(7) La încetarea raporturilor de muncă/de serviciu, ultima unitate militară la care au activat persoanele prevăzute la [alin. \(5\)](#) comunică unității militare care are în evidență debitul acest lucru, pentru transmiterea debitului rămas de recuperat la organul fiscal teritorial.

21. Ordonanța:

Articolul 30

Evaluarea pagubelor se face, potrivit dispozițiilor legale, la data constatării acestora.

Instrucțiune:

Articolul 59

(1) Evaluarea pagubelor produse MAPN prin lipsuri ori degradări de bunuri, pentru care se stabilesc răspunderi materiale ori obligații de restituire, potrivit ordonanței, se face în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, aplicându-se măsura imputării la valoarea lor de înlocuire, la data constatării pagubelor.

(2) În cazul pagubelor produse prin fapte ce constituie infracțiune, evaluarea acestora se face la valoarea de înlocuire a bunurilor lipsă ori degradate la care se adaugă foloasele nerealizate de către unitatea militară păgubită.

Articolul 60

Prin valoare de înlocuire, în sensul prezentelor instrucțiuni, se înțelege costul de achiziție al unui bun cu caracteristici și grad de uzură similare celui lipsă în gestiune la data constatării pagubei, care cuprinde prețul de cumpărare practicat pe piață, la care se adaugă taxele nerecuperabile, inclusiv TVA, cheltuielile de transport, aprovizionare și alte cheltuieli, accesorii necesare pentru punerea în stare de utilitate sau pentru intrarea în gestiune a bunului respectiv, și se stabilește potrivit precizărilor din [anexa nr. 5](#).

Articolul 61

Comisia de cercetare este obligată să stabilească valoarea reală a pagubelor, precizând în toate cazurile dispoziția legală care stă la baza calculelor făcute. Documentele întocmite în acest scop cuprind, în mod obligatoriu, pentru fiecare bun care face obiectul pagubei, baza legală a prețului folosit la evaluarea pagubei respective.

Articolul 62

Pentru pagubele pentru care, potrivit [art. 6 alin. \(1\) lit. a\)-c\)](#), [art. 13 alin. \(2\)](#) și [art. 15 din ordonanță](#), nu se stabilește răspundere materială și urmează a fi scăzute din evidența contabilă a unității militare păgubite, evaluarea bunurilor materiale se face la valoarea contabilă (valoarea de intrare în patrimoniul unității).

Articolul 63

[Anexele nr. 1-5](#) fac parte integrantă din prezentele instrucțiuni.

Anexa nr. 1

la instrucțiuni

EXEMPLE DE CALCUL

al cuantumului imputabil în situația în care paguba a fost cauzată, în procesul instruirii, de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei

a) Dacă valoarea pagubei este mai mică decât totalul a trei solde/salarii lunare nete ale persoanelor vinovate de producerea acesteia, calculate la data constatării pagubei, răspunderea materială individuală se va stabili proporțional cu cele trei solde/salarii lunare nete ale fiecăreia.

Exemplu:

- Valoarea pagubei = 36.000 lei;

- Cuantumul celor trei solde/salarii lunare nete, calculate la data constatării pagubei, ale persoanelor vinovate, astfel:

A = 36.000 lei;

B = 22.800 lei;
C = 13.200 lei.

TOTAL = 72.000 lei

• Răspunderea materială individuală:

$$A = \frac{36.000 \text{ lei} \times 36.000 \text{ lei}}{72.000 \text{ lei}} = 18.000 \text{ lei}$$

$$B = \frac{22.800 \text{ lei} \times 36.000 \text{ lei}}{72.000 \text{ lei}} = 11.400 \text{ lei}$$

$$C = \frac{13.200 \text{ lei} \times 36.000 \text{ lei}}{72.000 \text{ lei}} = 6.600 \text{ lei}$$

TOTAL: 36.000 lei

Răspunderea materială individuală stabilită proporțional cu cele trei solde/salarii lunare nete ale persoanelor vinovate se poate determina și astfel:

- valoarea pagubei se împarte la totalul soldelor/salariilor lunare nete ale persoanelor vinovate, calculate la data constatării pagubei, obținându-se un coeficient unic;
- coeficientul unic se înmulțește cu solda lunară netă/salariul lunar net al fiecărei persoane vinovate, obținându-se răspunderea materială individuală.

Rezultă:

• Stabilirea coeficientului: 36.000 lei: 72.000 lei = 0,5

• Răspunderea materială individuală:

$$A = 36.000 \text{ lei} \times 0,5 = 18.000 \text{ lei};$$

$$B = 22.800 \text{ lei} \times 0,5 = 11.400 \text{ lei};$$

$$C = 13.200 \text{ lei} \times 0,5 = 6.600 \text{ lei};$$

TOTAL: 36.000 lei

b) Dacă valoarea pagubei este mai mare decât totalul celor trei solde/salarii lunare nete ale persoanelor vinovate de producerea acesteia, calculate la data producerii pagubei, răspunderea materială individuală se va stabili în limita a trei solde/salarii lunare nete ale fiecăreia. Diferența de pagubă care depășește această limită se scade din evidența contabilă a unității militare.

Exemplu:

• valoarea pagubei = 75.000 lei;

• totalul celor trei solde/salarii lunare nete, calculate la data constatării pagubei, ale persoanelor vinovate = 72.000 lei, din care:

A = 36.000 lei;

B = 22.800 lei;

C = 13.200 lei.

• diferența de 3.000 lei, până la valoarea integrală a pagubei, se scade din evidența contabilă a unității militare păgubite, conform competențelor stabilite.

Anexa nr. 2

la instrucțiuni

EXEMPLE DE CALCUL

al cuantumului imputabil în situația în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, neputându-se stabili cu certitudine măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei

a) În cazul în care paguba a fost cauzată în comun de mai multe persoane, fără a se putea determina măsura în care a participat fiecare la producerea acesteia, iar fapta generatoare nu constituie infracțiune, răspunderea materială individuală se va determina proporțional cu solda netă/salariul net din luna constatării pagubei.

Exemplu:

Într-o unitate militară s-a constatat o pagubă în valoare de 20.000 lei, pentru care răspund un ofițer având solda netă de 7.340 lei, un subofițer având o soldă netă de 4.968 lei și un personal civil cu un salariu net de 3.692 lei. Cuantumul răspunderii materiale individuale se calculează astfel:

– se stabilește totalul soldelor/salariilor nete ale persoanelor vinovate: 7.340 lei + 4.968 lei + 3.692 lei = 16.000 lei;

– valoarea pagubei de 20.000 lei se raportează la acest total, obținându-se coeficientul de repartizare: 20.000 lei: 16.000 lei = 1,25;

– coeficientul de repartizare se înmulțește cu solda netă/salariul net al fiecărei persoane, obținându-se suma pentru care se angajează răspunderea materială individuală:

— ofițerul 7.340 lei x 1,25 = 9.175 lei;
 — subofițerul 4.968 lei x 1,25 = 6.210 lei;
 — salariatul civil 3.692 lei x 1,25 = 4.615 lei.

TOTAL: 20.000 lei

b) În cazul în care paguba s-a produs într-o gestiune în care manipularea bunurilor se face în colectiv sau în schimburi succesive, fără predarea gestiunii între schimburi, și nu se poate determina măsura în care fiecare a contribuit la producerea ei, iar fapta generatoare nu constituie infracțiune, răspunderea materială a fiecăruia se determină în funcție de solda netă/salariul net de la data constatării pagubei, proporțional cu timpul lucrat de fiecare gestionar de la ultima inventariere a bunurilor.

Exemplu:

Într-o gestiune s-a constatat o pagubă în valoare de 40.000 lei.

Manipularea bunurilor s-a făcut în comun de trei persoane care au soldele/salariile nete la data constatării pagubei, astfel:

Gestionarul	Solda netă	Timpul lucrat (zile)
A	5.520 lei	40
B	6.150 lei	20
C	6.300 lei	60

Stabilirea cuantumului răspunderii materiale individuale a celor trei gestionari se va face proporțional cu solda netă /salariul net din luna în care s-a constatat paguba și timpul cât a manipulat fiecare bunurile, de la ultima inventariere, astfel*):

*) Tabelul este reprodus în facsimil.

Gestionarul	Solda netă	Timpul lucrat (zile)	Total	Modul de calcul al cuantumului răspunderii materiale individuale
0	1	2	3 = 1 x 2	4
A	5.520 lei	40	220.800 lei	$\frac{220.800 \text{ lei} \times 40.000 \text{ lei}}{721.800 \text{ lei}} = 12.236 \text{ lei}$
B	6.150 lei	20	123.000 lei	$\frac{123.000 \text{ lei} \times 40.000 \text{ lei}}{721.800 \text{ lei}} = 6.816 \text{ lei}$
C	6.300 lei	60	378.000 lei	$\frac{378.000 \text{ lei} \times 40.000 \text{ lei}}{721.800 \text{ lei}} = 20.948 \text{ lei}$
TOTAL:			721.800 lei	40.000 lei

Anexa nr. 3

la instrucțiuni

ELEMENTE ORIENTATIVE privind conținutul procesului-verbal de cercetare administrativă

Procesul-verbal de cercetare administrativă trebuie să cuprindă, în principiu, următoarele părți:

- 1) partea introductivă;
- 2) conținutul (cuprinsul);
- 3) concluziile și propunerile comisiei de cercetare;
- 4) încheierea procesului-verbal.

1. La partea introductivă, orice proces-verbal de cercetare administrativă trebuie să cuprindă următoarele elemente:

- denumirea cu indicativ a unității (eșalonului) de care aparține comisia de cercetare;
- denumirea de „proces-verbal“;
- localitatea și data când s-a încheiat;
- compunerea comisiei de cercetare, cu indicarea gradului, numelui și prenumelui persoanelor și calității acestora (funcția de bază), documentele prin care se atribuie calitatea de membru în comisia de cercetare (ordin de zi pe unitate, delegație permanentă, ordin de serviciu);

- denumirea cu indicativ a unității în care s-a produs paguba, arătându-se natura, obiectul și valoarea pagubei;
- timpul întrebuițat pentru efectuarea cercetării administrative, exprimat în zile.

2. La partea privind conținutul (cuprinsul) procesului-verbal de cercetare administrativă se vor indica:

A. În cazul pagubelor imputabile produse prin fapte ce nu au aspect infracțional:

- a)** obiectul cercetării, arătându-se rezumativ conținutul actului de constatare (sesizare) a existenței pagubei;
- b)** constatările ce rezultă din cercetarea administrativă, precizându-se:

- cauzele, împrejurările și condițiile în care s-au produs pagubele;
- actele normative existente în vigoare la data producerii pagubelor, încălcate de către persoanele vinovate;
- legătura cauzală ce există între acțiunea persoanelor și paguba produsă;
- registrele și operațiile contabile, precum și orice alte acte sau documente care prin conținutul sau încheierea lor confirmă în mod cert existența pagubei;
- denumirea bunurilor, cantitatea, starea calitativă, prețul unitar și valoarea totală, cu indicarea bazei legale a prețurilor;
- valoarea totală a pagubelor, arătându-se când este cazul și partea din valoarea ce urmează a fi aprobată la scădere datorită depășirii cuantumului maxim imputabil;
- persoanele care se fac vinovate de pagubele produse, caracterul faptelor săvârșite, partea de vină a fiecărei persoane, precizându-se valoarea pagubei ce urmează să fie acoperită, prevederile legale în baza cărora trebuie să răspundă material;

c) persoanele care urmează să răspundă material pentru recuperarea pagubelor vor fi menționate cu următoarele date obligatorii:

- numele și prenumele vinovatului;
- data și locul nașterii (comuna, orașul, județul);
- codul numeric personal;
- gradul, funcția, unitatea militară, agentul economic, societatea sau instituția publică unde este încadrat în momentul când se întocmește procesul-verbal de cercetare administrativă;
- seria, numărul, data eliberării actului de identitate și autoritatea care l-a emis;
- domiciliul la data întocmirii procesului-verbal (localitatea, strada, numărul, sectorul și județul);
- funcția îndeplinită în exercitarea căreia a produs sau înlesnit producerea pagubei și durata îndeplinirii acesteia, cu indicarea numărului ordinului de zi pe unitate de numire și schimbare din funcție.

Pentru militarii în termen se va menționa, în plus, domiciliul avut înainte de încorporare și centrul militar prin care au fost încorporați și trecuți în rezervă. Pentru cadrele militare în rezervă (retragere) se vor arăta centrele militare care i-au luat în evidență;

- recapitularea pagubelor imputabile și răspunderilor materiale pe persoane, în raport cu partea de vină a fiecăreia sau prin aplicarea principiului răspunderii materiale solidare.

B. În cazul pagubelor produse prin fapte ce constituie infracțiuni

Conținutul procesului-verbal de cercetare administrativă a pagubelor produse prin fapte pentru care există suspiciuni rezonabile cu privire la caracterul infracțional al acestora cuprinde, de regulă, aceleași elemente ca și procesul-verbal de cercetare a pagubelor produse prin fapte ce nu au caracter infracțional. În aceste situații, răspunderea materială fiind integrală, în conținutul procesului-verbal vor lipsi elementele privitoare la răspunderea materială limitată.

Cauzele, împrejurările și documentele care susțin caracterul infracțional al faptelor săvârșite se vor consemna în amănunt în cuprinsul procesului-verbal.

Procesul-verbal de cercetare administrativă a unor pagube produse prin fapte ce constituie infracțiuni nu se fracționează pe persoane sau pe acțiuni păgubitoare decât în cazurile în care organele de urmărire penală dau indicații în acest sens.

În cuprinsul procesului-verbal de cercetare administrativă a pagubelor produse prin fapte ce constituie infracțiuni, comisia de cercetare nu va face calificarea faptelor prin care s-au produs pagubele (delapidare, furt, abuz în serviciu, înșelăciune etc.) și nici încadrarea lor în textele [Codului penal](#), întrucât calitatea faptelor și încadrarea lor juridică sunt de competența parchetelor și instanțelor competente.

De asemenea, în cuprinsul oricărui proces-verbal de cercetare administrativă, dar mai ales în cel care privește pagubele produse prin fapte ce constituie infracțiuni, nu se vor folosi termeni ca: învinuit, infractor, delapidator, inculpat, ci numai acela de vinovat sau persoană răspunzătoare.

C. În cazul pagubelor produse de către persoane din afara Ministerului Apărării Naționale

Procesul-verbal de cercetare administrativă privind pagubele produse de către persoane din afara Ministerului Apărării Naționale trebuie să cuprindă:

- a)** obiectul cercetării;
- b)** constatările în care se concretizează:
 - în ce constau pagubele și valorile lor;

- cauzele, împrejurările și condițiile în care s-au produs;
- documentele și faptele care dovedesc aceste pagube;
- persoanele (fizice sau juridice) care trebuie să răspundă de repararea lor, cărora li se vor arăta toate datele cu privire la identificare: locul și data nașterii, domiciliul (sediul), locul de muncă și alte date similare;
- martorii - cu indicarea datelor de identitate - sau oricare alte probe ce trebuie administrate de instanțele judecătorești, la cererea Direcției generale juridice din Ministerul Apărării Naționale.

D. În cazul pagubelor produse prin fapte sau împrejurări pentru care, potrivit dispozițiilor legale, pagubele se dau la scădere:

- a)** obiectul cercetării;
- b)** constatările, în care se arată:
 - în ce constau pagubele și valoarea lor;
 - cauzele, împrejurările și condițiile care justifică darea la scădere, cu indicarea documentelor justificative;
 - temeiul legal în baza căruia comisia de cercetare, ținând seama de elementele arătate mai sus, face propuneri pentru darea la scădere a valorii unor asemenea pagube;
 - eșalonul care urmează să avizeze darea la scădere.

La pagubele ce se propun a fi date la scădere în condițiile [art. 15 din ordonanță](#), întrucât cheltuielile de cercetare, stabilire a răspunderii materiale și de recuperare întrec cuantumul valorii lor, în actul de constatare se va face un calcul economic care să ducă la necesitatea dării la scădere.

E. În cazul când cercetarea are ca obiect compensarea reciprocă între lipsuri și plusuri de mijloace materiale:

- a)** în ce constau plusurile, starea calitativă și valoarea lor;
- b)** în ce constau lipsurile, starea calitativă și valoarea lor;
- c)** împrejurările în care s-au constatat plusurile și lipsurile, cauzele care le-au determinat, gestiunile în care s-au produs, legătura de cauzalitate între plusuri și lipsuri;
- d)** dacă, între plusuri și lipsuri, compensarea reciprocă se încadrează în prevederile actelor normative în vigoare și măsura în care cauzele și împrejurările justifică aceste compensări.

3. La partea de concluzii și propuneri a procesului-verbal de cercetare administrativă, comisia de cercetare este obligată să arate succint cauzele și împrejurările în care au fost săvârșite faptele păgubitoare, natura faptelor și întinderea prejudiciului, persoanele vinovate și care trebuie să răspundă de repararea prejudiciului, întinderea răspunderii materiale la fiecare persoană în parte și alte concluzii ce rezultă din constatări și cercetări, precum și propuneri cu privire la hotărârea pe care o poate adopta comandantul/șeful unității, pe baza dosarului cercetării, astfel: înaintarea dosarului cercetării administrative la structura juridică, în termen de 15 zile de la aprobarea procesului-verbal de cercetare administrativă, în vederea promovării acțiunii civile la instanța de contencios administrativ competentă; sesizarea organelor de urmărire penală când paguba s-a produs prin fapte ce pot constitui infracțiuni; darea la scădere a pagubelor - integral sau parțial - și alte propuneri similare.

4. La partea de încheiere a procesului-verbal de cercetare administrativă se arată:

- a)** numărul de exemplare în care s-au întocmit procesul-verbal de cercetare și destinația fiecărui exemplar;
- b)** mențiunea că anexele (se arată numărul lor) fac parte integrantă din procesul-verbal și că s-au atașat la procesul-verbal exemplarul nr. 1.

În cazul când documentele sprijinitoare ale constatărilor consemnate în procesul-verbal de cercetare sunt numeroase sau voluminoase, acestea se constituie în dosare separate, se numerează, se certifică și se atașează la procesul-verbal de cercetare exemplarul nr. 1. Pe fiecare filă a procesului-verbal și a documentelor din dosarul cercetării se aplică pe colțul din dreapta jos ștampila structurii de control sau ștampila cu indicativ a unității, în cazul în care comisia de cercetare administrativă nu face parte dintr-o structură de control specializată. Procesul-verbal de cercetare administrativă poartă semnătura (semnăturile) membrilor comisiei de cercetare administrativă, a comandantului (șefului) unității militare păgubite când cercetarea se face de către comisii de la eșalonul superior, a șefului compartimentului în care s-a produs paguba și a persoanelor vinovate.

În cazul cercetărilor executate de către comisii ale eșaloanelor superioare/structurii de control specializate și când procesele-verbale respective se încheie la sediul acestor eșaloane/structuri, fără a mai fi necesară deplasarea acestor comisii la sediul unității militare păgubite, precum și în cazul în care de la persoanele vinovate s-au primit prin poștă chestionare, note explicative și angajamente scrise pentru acoperirea pagubei, nu se mai semnează procesul-verbal de către persoanele în cauză, comisia de cercetare având obligația de a proceda după cum se arată la alineatul următor.

În situații deosebite, temeinic justificate, când deși procesul-verbal de cercetare administrativă se încheie la sediul unității păgubite și persoanele vinovate nu pot semna acest proces-verbal, comisia de cercetare va face mențiunea despre aceasta, justificând cauzele și făcând legătura cu notele explicative de la dosar;

- c)** eventualele obiecții făcute de către reprezentanții unității sau persoanele vinovate cu ocazia semnării procesului-verbal.

Dacă reprezentanții unității sau persoanele vinovate refuză să semneze procesul-verbal, comisia de cercetare menționează aceasta chiar pe procesul-verbal la partea de încheiere.

Dacă aceste persoane au obiecții de făcut asupra constatărilor din cuprinsul procesului-verbal, comisia de cercetare va solicita acestora să depună obiecții scrise ori să le scrie pe ultima filă a procesului-verbal.

Comisia de cercetare este obligată să verifice obiecțiile făcute și, dacă le găsește întemeiate, să modifice în mod corespunzător procesul-verbal. În cazul în care constată că obiecțiile nu sunt întemeiate, le respinge printr-o notă separată, care constituie anexă la procesul-verbal.

Pentru prevenirea obiecțiilor, comisia de cercetare va aduce constatările la cunoștința reprezentanților unității sau persoanelor vinovate pe parcursul cercetării și înainte de a se scrie procesul-verbal.

În cazul în care comisia de cercetare nu consideră întemeiate obiecțiile formulate, va expune documentat în procesul-verbal motivele netemeinicii lor.

Anexa nr. 4

la instrucțiuni

ÎNREGISTRAT LA UNITATEA MILITARĂ

Nr. din

.....

ANGAJAMENT DE PLATĂ

- Model -

Subsemnatul,, cod numeric personal domiciliat în, str. nr., bl., sc., ap., județul/sectorul, posesor al actului de identitate* seria nr., eliberat de la data de, având funcția de la, luând cunoștință de faptul că prin s-a constatat că din vina mea am produs la Unitatea Militară nr.** o pagubă de (.....) lei, provenită din, (recunosc că am beneficiat fără temei legal de drepturi bănești, bunuri materiale, în sumă de lei), constatată cu ocazia (predării-primirii gestiunii, controlului financiar, trecerii în rezervă etc.).

* Se atașează o copie a actului de identitate la prezentul angajament.

** Unitatea militară, instituția, agentul economic la care lucrează la data semnării angajamentului.

Îmi iau angajamentul de a plăti această sumă entității păgubite astfel:

Prezentul angajament l-am luat în conformitate cu

În cazul nerespectării angajamentului de plată se va proceda la executarea silită.

Dat astăzi,

Semnătura

Semnat în fața noastră,

Comisia de cercetare administrativă

.....

.....

.....

Anexa nr. 5

la instrucțiuni

PRECIZĂRI

privind evaluarea pagubelor și stabilirea valorii de înlocuire

1. În cazul lipsurilor de bunuri materiale, evaluarea pagubelor se face astfel:

a) pentru bunurile cu specific militar se iau ca bază prețurile actualizate, solicitate în scris de cei interesați de la autoritățile contractante cu competențe stabilite în achiziția centralizată de bunuri. Comunicarea prețurilor se face în termen de 5 zile de la data înregistrării raportului unității interesate. Când pentru unul și același bun sunt stabilite prețuri diferențiate se va lua ca bază de calcul prețul cel mai mare;

b) pentru bunurile care se vând prin rețeaua comercială, evaluarea pagubelor se face pe baza prețurilor care se practică pe piață la data constatării acestora, preluate din ofertele de preț (catalogul electronic), cel puțin 3 oferte, luându-se în calcul prețul cel mai mic rezultat din analiza acestora, dar cel puțin egal cu prețul la care au fost procurate bunurile de către MAPN;

c) în cazul bunurilor care nu pot fi cumpărate de pe piață, valoarea de înlocuire se stabilește de către comisia de cercetare împreună cu o comisie formată din specialiști în domeniul respectiv, pe baza unei analize temeinice și documentate, astfel încât să fie asigurată acoperirea pagubelor.

În legătură cu aplicarea acestor prevederi se fac următoarele precizări:

- pentru bunurile materiale realizate în cadrul unităților militare, evaluarea se face astfel încât să se recupereze toate cheltuielile efectuate cu materiile prime, materiale, combustibil etc., calculate conform [Instrucțiunilor](#) privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin [Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011](#), cu completările ulterioare;
- pentru bunurile materiale cu specific militar (armament, muniții, explozivi, mijloace de inițiere și darea focului, bunuri materiale din categoria tehnicii de luptă, piese de schimb din complete sau loturi, accesorii, similare) aprovizionate cu mult timp în urmă și care se mai mențin în înzestrarea unităților militare, valoarea bunurilor se stabilește cu avizul Direcției generale pentru armamente (DGArm), prin compararea sau asocierea lor cu prețurile bunurilor aprovizionate în ultimul timp de MAPN. Comunicarea prețurilor se face în cel mult 5 zile de la data înregistrării solicitării unităților militare interesate la DGArm;
- pentru obiectele de muzeu și lucrările de artă plastică, cărora nu li se poate determina prețul, valoarea de înlocuire se stabilește ținându-se seama de condițiile în care s-au achiziționat (valoarea de estimare actualizată în inventar), valoarea istorică, documentară sau artistică și alte elemente necesare pentru o corectă evaluare, ținând seama de metodologia care se aplică pentru aceste situații pe plan național;
- pentru cărțile și publicațiile din fondul bibliotecilor militare, care nu se mai găsesc de vânzare pe piață, valoarea de înlocuire se stabilește prin compararea sau asocierea lor cu prețul unor cărți sau publicații din același domeniu, același gen literar, de același autor sau autori diferiți, editate în condiții similare și cu un număr comparabil de pagini;
- în cazul în care în vederea evaluării pagubei este necesară o expertiză, aceasta se va efectua prin grija unității păgubite, de către persoane de specialitate, aplicându-se corespunzător dispozițiile legale privind expertizele. În acest scop se vor folosi cu prioritate persoane din cadrul MAPN, care au calitatea de experți evaluatori. Până la întocmirea raportului de expertiză termenul pentru efectuarea cercetării administrative poate fi suspendat;
- d)** bunurile reprezentând producția neterminată, care fac obiectul pagubei, se evaluează pe baza tuturor cheltuielilor efectuate până la data constatării acesteia potrivit evidențelor (materii prime și materiale, manoperă, cota de regie etc.). Valoarea materiilor prime și materialelor se calculează prin aplicarea prevederilor [lit. a\)](#) și [b\)](#), după caz;
- e)** documentele militare de transport pierdute din neglijență înainte de a fi folosite, indiferent dacă au fost sau nu completate, se impută luându-se ca bază de calcul prețurile cu care se procură de Ministerul Apărării Naționale, la data constatării pagubelor;
- f)** documentele militare de transport întrebuințate în mod ilegal se impută la valoarea costului real al călătoriei pe distanța pe care au fost folosite, după tarifele în vigoare practicate la data constatării pagubei. În cazul în care această valoare este mai mică decât prețul plătit de către MAPN pentru procurarea documentelor militare de transport respective, valoarea de imputare se stabilește luând ca bază de calcul prețul de procurare;
- g)** evaluarea pagubelor cauzate prin pierderea (decesul) unui animal se face luându-se ca bază de calcul prețul animalului din categoria respectivă, la data constatării pagubei, după metodologia stabilită de organele în drept;
- h)** materialele rezultate din casarea bunurilor constatate lipsă se evaluează luând ca bază de calcul prețul cu care acestea se achiziționează de către operatorii economici de profil, la data constatării pagubei.

2. În cazul degradărilor de bunuri, evaluarea pagubelor se face astfel:

a) dacă bunurile pot fi reparate sau recondiționate pentru a fi repuse în stare de funcționare (utilizare) se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop.

Pentru bunurile reparate sau recondiționate în unitățile militare, evaluarea se va face având în vedere cheltuielile efectuate cu:

- materiile prime, materialele, piesele de schimb folosite;
- manopera personalului care a participat la reparare (recondiționare).

Costul reparației (costul de producție) cuprinde cheltuielile directe la care se adaugă cheltuielile indirecte prin cota de regie aplicată valorii cheltuielilor directe cu personalul direct productiv:

$$C_p = N \cdot S_m \cdot (1 + c_r) + C_{mat}, \text{ unde:}$$

- C_p reprezintă costul reparației (costul de producție);
- N este norma de manoperă pentru executarea reparației, conform comenzii;
- S_m - salariul mediu orar, în vigoare la secția de mentenanță a echipamentelor militare (SMEM) care execută reparația;
- C_{mat} - suma cheltuielilor directe cu materialele, piesele de schimb etc.;
- c_r - cota de regie, în vigoare la SMEM care execută reparația;
- b)** dacă bunurile degradate pot fi, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, valorificate ca atare, cu prețuri reduse, se va lua ca bază de calcul diferența dintre prețul bunului respectiv (la valoarea de înlocuire), după caz, și prețul ce se obține prin valorificare;

c) dacă prin reparare sau recondiționare se obține un bun de calitate inferioară, la cheltuielile prevăzute la [lit. a\)](#) se adaugă diferența de preț dintre prețul bunului respectiv (la valoarea de înlocuire), după caz, și prețul bunului reparat sau recondiționat;

d) dacă bunurile degradate se utilizează ca materie primă pentru producerea altor bunuri se va lua ca bază de calcul diferența de preț dintre prețul bunului și prețul materiei prime pe care a înlocuit-o;

e) dacă bunurile degradate au fost produse în unitatea păgubită și nu mai pot fi reparate, recondiționate sau valorificate se va lua ca bază de calcul costul real potrivit evidențelor, iar în cazul în care au fost cumpărate se iau în calcul toate cheltuielile făcute pentru achiziția bunurilor;

f) evaluarea pagubelor produse la autovehicule se va face potrivit prevederilor [pct. 5](#).

3. În cazul bunurilor pentru care sunt stabilite durate normale de serviciu ori de funcționare (norme de timp, norme de parcurs etc.), determinarea gradului de uzură din momentul producerii pagubei se face în raport cu gradul de îndeplinire a normei, dacă acesta se poate stabili pe baza datelor din evidență ori din alte documente (cărți de exploatare, fișe din care rezultă introducerea bunului în serviciu, inventare ale completelor, procese-verbale de declarare, liste de inventariere etc.). În acest caz, evaluarea pagubei se face scăzând din prețul integral al bunului respectiv în stare nouă cota-parte corespunzătoare gradului de îndeplinire a normei (durata reală de funcționare raportată la durata normală de funcționare; numărul de motokilometri efectivi sau echivalenți parcurși, raportat la numărul de motokilometri prevăzuți prin norma de parcurs).

4. Determinarea gradului de uzură pentru alte bunuri decât cele prevăzute la [pct. 3](#) se face în raport cu starea calitativă la care se găseau la data lipsei (pierderii) sau degradării acestora, stabilită pe baza datelor din evidența operativă (documente) și altor probe legale. În acest caz, evaluarea pagubei se face astfel:

a) pentru bunurile având stare calitativă „Nou”, se face la prețul integral stabilit potrivit [pct. 1](#);

b) pentru bunurile având starea calitativă „Folosit”, prețul integral se reduce cu 20%;

c) pentru bunurile având starea calitativă „Cu nevoi de reparații”, prețul integral se reduce cu 50%;

d) pentru bunurile având starea calitativă „Propus pentru declarare/scoatere din funcțiune”, prețul integral se reduce cu 85%.

Încadrarea bunurilor în una dintre stările calitative de mai sus se face potrivit criteriilor stabilite prin instrucțiunile pentru evidența bunurilor materiale din armată.

5. Modul de evaluare a pagubelor produse prin: neîndeplinirea normelor de parcurs între reparații, consumul ilegal de resurse, avarii și accidente de circulație la autovehicule

Constatarea tehnică și cercetarea situațiilor de neîndeplinire a normelor de parcurs între reparațiile de nivel intermediar și de nivel complex ale autovehiculelor, a avariilor, stricăciunilor și accidentelor de circulație se execută conform prevederilor regulamentelor și instrucțiunilor în vigoare.

I. Evaluarea pagubelor produse prin neîndeplinirea normelor de parcurs între reparații

Valoarea pagubelor produse prin neîndeplinirea normei de parcurs între reparații de nivel intermediar și de nivel complex la autovehiculele, motoarele și agregatele acestora, în cazul în care acestea sunt stabilite a se executa prin normativele tehnice ale producătorului, actele normative în vigoare sau Planurile MCF elaborate și aprobate la nivelul MAPN, se calculează după cum urmează:

A. Când autovehiculul (motorul, agregatul) se găsește după reparația de nivel intermediar și de nivel complex și nu a îndeplinit norma până la prima reparație de nivel intermediar sau se află după ultima reparație de nivel intermediar și nu a îndeplinit norma până la următoarea reparație de nivel complex:

$$\text{Val. pagubei (P)} = \frac{\text{Costul reparației de nivel intermediar sau de nivel complex executate pentru repunerea în stare de funcționare (lei)}}{\text{Norma de parcurs (nr. de km sau ore) între două reparații consecutive, de nivel intermediar sau de nivel complex}} \times \text{nr. de km (ore) neîndepliniți din norma respectivă}$$

Exemplul 1 de calcul

Un autovehicul reparat de nivel complex nu a îndeplinit norma până la introducerea în reparație de nivel intermediar cu 700 km (ore). Reparația de nivel intermediar executată pentru repunerea lui în stare de funcționare a costat 30.000 lei. Norma de parcurs pe care autovehiculul trebuia să o efectueze după reparația de nivel complex până la următoarea reparație de nivel intermediar este de 1.400 km (ore).

În această situație, valoarea pagubei este:

$$P = \frac{30.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \times 700 \text{ km} = 15.000 \text{ lei}$$

Exemplul 2 de calcul

Un autovehicul nu a îndeplinit cu 200 km (ore) norma de parcurs până la introducerea în reparație de nivel complex. Reparația ce s-a executat pentru repunerea lui în stare de funcționare a costat 60.000 lei. Norma de parcurs între două reparații de nivel complex este de 6.000 km (ore).

Valoarea pagubei este:

$$P = \frac{60.000 \text{ lei}}{6.000 \text{ km}} \times 200 \text{ km} = 2.000 \text{ lei}$$

B. Când autovehiculul se găsește între două reparații de nivel intermediar succesive (de nivel complex la motoare, agregate):

$$\text{Val. pagubei (P)} = \frac{\text{Costul reparației de nivel intermediar executate pentru repunerea în stare de funcționare (lei)}}{\text{Norma de parcurs între două reparații de nivel intermediar (km, ore)}} \times \text{nr. de km (ore) neîndepliniți din norma respectivă}$$

Exemplu de calcul

Un motor V2 nu a îndeplinit din normă până la introducerea în reparație de nivel complex 140 km (ore). Costul reparației executate pentru repunerea în stare de funcționare a fost de 12.000 lei. Norma de parcurs între două reparații de nivel complex ale motorului este de 1.400 km (ore).

În acest caz, valoarea pagubei este:

$$P = \frac{12.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \times 140 \text{ km} = 1.200 \text{ lei}$$

II. Evaluarea pagubelor produse prin consumul ilegal de resurse

A. Resursele consumate peste drepturile anuale alocate fără aprobarea organului competent stabilit prin normativele în vigoare, precum și folosirea autovehiculelor în interesul serviciului, dar în alte condiții decât cele prevăzute prin actele normative, chiar dacă nu au fost depășite drepturile anuale alocate, se consideră pagubă pentru care se stabilesc răspunderi materiale în sarcina celor vinovați.

Pentru aceste situații, valoarea pagubei se stabilește pe baza cheltuielilor efective de transport [costul carburanților și lubrifianților, solda (salariul) conducătorului auto, uzura autovehiculelor, alte date] calculate în funcție de kilometri (orele) consumați.

B. Paguba produsă prin folosirea ilegală a autovehiculelor în interes personal se calculează prin înmulțirea numărului de kilometri efectivi (ore) consumați cu valoarea acestora prevăzută în dispozițiile emise de șeful Statului Major al Apărării.

Exemplu de calcul

La o unitate militară s-au consumat peste drepturile alocate la un autoturism Dacia Duster un număr de 500 km. Costul unui kilometru pentru acest tip și marcă de autovehicul stabilit prin actele normative în vigoare este de 3,50 lei.

Valoarea pagubei (P) = 500 km x 3,50 lei/km = 1.650 lei.

III. Evaluarea pagubelor produse prin avarii și stricăciuni

A. În cazul în care autovehiculele, motoarele, agregatele deteriorate înaintea îndeplinirii normei de rulaj se repun în stare de funcționare printr-o reparație, acestea vor funcționa în continuare până la îndeplinirea normei de introducere în reparație de nivel intermediar sau de nivel complex, dacă este cazul.

În aceste situații, valoarea pagubei este egală cu valoarea reparației, stabilită după cum urmează:

a) în cazul în care reparația se execută la un operator economic autorizat, valoarea pagubei este reprezentată de valoarea facturii emise de acesta după efectuarea reparației și executarea recepției acesteia de către unitatea militară beneficiară;

b) în cazul în care reparația se execută în cadrul unei SMEM, valoarea reparației se determină în conformitate cu prevederile [art. 32 alin. \(2\) din Instrucțiunile](#) privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin [Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011](#), cu completările ulterioare.

Costul reparației (costul de producție) cuprinde cheltuielile directe, la care se adaugă cheltuielile indirecte prin cota de regie aplicată valorii cheltuielilor directe cu personalul direct productiv:

$$C_p = N \cdot S_m \cdot (1 + c_r) + C_{mat}, \text{ unde:}$$

- C_p reprezintă costul reparației (costul de producție);
- N este norma de manoperă pentru executarea reparației, conform comenzii;
- S_m - salariul mediu orar, în vigoare la SMEM care execută reparația;
- C_{mat} - suma cheltuielilor directe cu materialele, piesele de schimb etc.;
- c_r - cota de regie, în vigoare la SMEM care execută reparația.

Exemplul 1 de calcul

Un motor V₂ s-a gripat din cauza ruperii axului vertical de comandă a pompei de ulei ca urmare a cedării materialului, din cauze analizate și justificate. La demontare s-a constatat că motorul necesită o reparație prin înlocuirea axului vertical și a cuzineților, reparație pe care operatorul economic autorizat o facturează la suma de 8.200 lei. Aceasta constituie valoarea pagubei produse în urma griparii motorului.

Întrucât suma de 8.200 lei constituie pagubă pentru care nu se stabilește răspundere materială, va fi aprobată la scădere de către organul competent, în conformitate cu prevederile prezentelor instrucțiuni.

Exemplul 2 de calcul

S-a deteriorat o cutie de viteză de tanc ca urmare a nerespectării regulilor de exploatare. Aceasta a fost repusă în stare de funcționare printr-o reparație de nivel luptă executată în SMEM.

Cu ocazia reparației s-au înlocuit următoarele piese:

— un carter superior =	1.850 lei
— un pinion viteză a II-a =	560 lei
— un pinion viteză a III-a =	1.050 lei
— valoarea totală a pieselor — C _{mat} =	3.460 lei

Pentru efectuarea reparației s-au consumat în mod real N = 30 ore/om.

Salariul mediu orar în vigoare la SMEM care a executat reparația este de S_m = 50 lei.

Cota de regie în vigoare la SMEM care a executat reparația este de c_r = 100%.

Valoarea pagubei este:

$$C_p = 30 \times 50 \left(1 + \frac{100}{100}\right) + 3.460 = 6.460 \text{ lei}$$

Pentru această sumă se stabilesc răspunderi materiale în sarcina persoanelor care se fac vinovate de nerespectarea regulilor de exploatare, în conformitate cu prevederile prezentelor instrucțiuni.

B. Dacă la un autovehicul (motor, agregat) avariat înainte de îndeplinirea normei de introducere în reparație de nivel intermediar sau de nivel complex se execută una dintre aceste reparații pentru repunerea lui în stare de funcționare, i se acordă o nouă normă de rulaj corespunzătoare ciclului în care se află.

În această situație, cuantumul pagubei (P) va fi egal cu:

$P = P_1 + P_2$, în care:

P₁ = paguba rezultată din costul pieselor și subansamblelor deteriorate prin avarie care nu se înlocuiesc în mod normal la o reparație de nivel ridicat sau de nivel complex;

P₂ = paguba rezultată din costul resurselor neîndeplinite din norma de funcționare până la reparația de nivel intermediar (de nivel complex) calculată după relația:

$$P_2 = \frac{C - P_1}{N} \cdot n, \text{ în care:}$$

C = costul total al reparației înscris în factura emisă de operatorul economic autorizat sau valoarea devizului emis de SMEM;

N = norma de resurse stabilită între două reparații de nivel intermediar sau de nivel complex (după caz);

n = numărul de kilometri (ore) neefectuați de autovehiculul (motorul, agregatul) avariat.

Exemplul 1 de calcul

Un motor V₂ s-a avariat prin cedarea materialului unei biele, din cauze analizate și justificate, după 1.260 km de rulaj. Norma de funcționare între două reparații este de 1.400 km. Nu a îndeplinit din această normă:

1.400 km – 1.260 km = 140 km.

Avaria motorului se remediază printr-o reparație de nivel complex.

În actul de constatare se menționează că au fost deteriorate din cauza avariei următoarele piese ce nu se înlocuiesc în mod normal la reparația de nivel complex: una pereche cartere, una bielă principală, una bielă anexă.

Valoarea pagubei rezultată din costul pieselor deteriorate și care nu trebuiau înlocuite (P_i) este următoarea:

— una pereche de cartere =	9.200 lei
— una bielă principală =	1.600 lei
— una bielă anexă =	800 lei
— TOTAL P ₁ =	11.600 lei

Reparația de nivel complex a fost facturată cu suma de 45.000 lei. Valoarea pagubei provenită din neîndeplinirea normei de resurse între reparații:

$$P_2 = \frac{C - P_1}{N} \cdot n = \frac{45.000 - 11.600}{1.400 \text{ km}} \cdot 140 \text{ km} = 3.340 \text{ lei}$$

Paguba totală va fi în acest caz:

$P_1 + P_2 = 11.600 \text{ lei} + 3.340 \text{ lei} = 14.940 \text{ lei}$.

Întrucât avaria s-a produs ca urmare a cedării materialului, din cauze analizate și justificate, și nu se stabilesc răspunderi materiale, această sumă urmează să fie dată la scădere.

În mod similar se calculează valoarea pagubei și pentru situația în care avaria s-a produs ca urmare a nerespectării regulilor de exploatare, în acest caz urmând să se stabilească răspunderi materiale în sarcina vinovaților.

Exemplul 2 de calcul

Din cauza exploatării necorespunzătoare s-a avariat prin griparea cuzineților palieri un motor V2 după 1.000 km de rulaj. Norma de funcționare până la introducerea în reparație de nivel complex este de 1.400 km. Nu a îndeplinit din normă:

$$1.400 \text{ km} - 1.000 \text{ km} = 400 \text{ km}.$$

Pentru repunerea în stare de funcționare motorul necesită reparație de nivel complex.

La constatarea tehnică nu au fost găsite piese deteriorate în afara celor care se înlocuiesc în mod normal la reparația de nivel complex.

Reparația de nivel complex a fost facturată cu suma de 35.000 lei.

În acest caz valoarea pagubei rezultă numai din neîndeplinirea normei de funcționare:

$$P = \frac{C}{N} \cdot n = \frac{35.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \cdot 400 \text{ km} = 10.000 \text{ lei}$$

Avaria producându-se ca urmare a nerespectării regulilor de exploatare, valoarea pagubei urmează să fie imputată în sarcina vinovaților.

Similar se face calculul și pentru avariile la care nu se stabilesc răspunderi materiale, iar pagubele urmează să fie date în totalitate la scădere.

C. Dacă la demontarea autovehiculului (motorului, agregatului) se constată piese ce nu se înlocuiesc în mod normal la reparații de nivel complex, care s-au deteriorat ca urmare a funcționării îndelungate a acestora, și nu din cauza avariei, la stabilirea valorii pagubei se va proceda astfel:

- valoarea pieselor uzate normal sub cotele admise de documentația tehnică și înlocuite la reparația de nivel complex va fi evaluată ca pagubă în condițiile precizate la [pct. 3](#) și [4](#) din prezenta anexă;
- valoarea pieselor uzate normal, de tipuri mai vechi, care nu mai prezintă siguranță în funcționare, dar care se înlocuiesc cu altele de tip modernizat nu constituie pagubă și va fi dedusă în totalitate din costul reparației.

Exemplul 1 de calcul

Din cauza nerespectării regulilor de exploatare a fost gripat un motor V2 după 900 km de rulaj. Norma de funcționare până la introducerea în reparație de nivel complex este de 1.400 km. Nu a îndeplinit până la reparație:

$$1.400 \text{ km} - 900 \text{ km} = 500 \text{ km}.$$

La demontarea motorului s-a constatat griparea cuzineților palieri și de bielă.

Avaria s-a remediat printr-o reparație de nivel complex facturată de operatorul economic autorizat cu suma de 48.000 lei.

La verificarea bielelor s-a constatat că prezintă deformații și microfisuri neadmise de documentație, care însă nu sunt cauzate de avarie. Deoarece aceste biele nu mai prezintă siguranță în funcționare, agentul economic autorizat/SMEM reparatoare le-a înlocuit cu un nou set modernizat, care costă 12.000 lei. Costul acestora nu constituie pagubă și, ca urmare, se deduce din valoarea totală a reparației:

$$48.000 \text{ lei} - 12.000 \text{ lei} = 36.000 \text{ lei}$$

La acest caz de avarie, valoarea pagubei rezultă numai din neîndeplinirea normei de funcționare.

$$P = \frac{36.000 \text{ lei}}{1.400 \text{ km}} \cdot 500 \text{ km} = 12.857,14 \text{ lei}$$

Pentru această sumă urmează să se stabilească răspunderi materiale, în conformitate cu prevederile prezentelor instrucțiuni.

Similar se face calculul și pentru avariile la care nu se stabilesc răspunderi materiale, iar pagubele urmează să fie date în totalitate la scădere.

D. Autovehiculele (motoarele, agregatele) avariate după îndeplinirea normei de funcționare se introduc în reparație de nivel intermediar sau de nivel complex în aceleași condiții ca și cele avariate înaintea îndeplinirii normei.

În aceste cazuri, valoarea pagubei va fi stabilită în raport cu costul pieselor deteriorate prin avarie, care nu se înlocuiesc în mod normal la o reparație de nivel intermediar sau de nivel complex.

E. În cazul în care autovehiculele, motoarele, agregatele deteriorate nu au stabilite niveluri de reparații a se executa prin normativele tehnice ale producătorului, actele normative în vigoare sau Planurile MCF elaborate și aprobate la nivelul MAPN, valoarea pagubei se calculează după cum urmează:

- constatarea stării tehnice a autovehiculului deteriorat în vederea introducerii acestuia în reparație se face de către SMEM sau de un operator economic autorizat, în conformitate cu prevederile clauzelor contractuale și în funcție de tipul lucrărilor de mentenanță pe care acesta este autorizat să le execute, care emite deviz cu valoarea reparației;
- operatorul economic autorizat/SMEM va executa reparațiile necesare autovehiculelor deteriorate în timpul de imobilizare legal stabilit. Devizul postcalcul se va întocmi obligatoriu la terminarea reparației și se va preda beneficiarului odată cu primirea autovehiculului din reparație;
- devizele postcalcul de reparații se vor calcula și întocmi în conformitate cu [anexa nr. 17 la Instrucțiunile](#) privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin [Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011](#), cu completările ulterioare;
- plata facturilor emise de operatori economici autorizați să execute reparații la autovehiculele deteriorate se va face de către unitatea militară care a emis comanda de reparație. Facturile respective vor fi însoțite de un exemplar al devizului de reparații postcalcul, din care să rezulte costul pieselor și materialelor intrate în reparație. În vederea stabilirii exacte a pagubei, unitatea militară va întocmi un alt deviz, conform modelului din [anexa nr. 17 la Instrucțiunile](#) privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin [Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011](#), cu completările ulterioare.

NOTĂ:

Prețurile pieselor, costul reparațiilor și alte date similare, luate în calcul, în cadrul exemplelor date în prezenta anexă, sunt ipotetice.

IV. Modul de constatare și evaluare a pagubelor produse la autovehicule prin accidente de circulație

- A.** Constatarea și stabilirea valorii pagubelor produse prin accidente de circulație de orice categorie (ușoare, mijlocii, grave) se fac prin aplicarea corectă a prevederilor actelor normative privind răspunderea materială a militarilor.
- B.** La cercetarea accidentului la locul faptei, conducătorul, șeful autovehiculului respectiv/organul de control auto de circulație al MAPN se vor îngriji ca în procesul-verbal de constatare/constatarea amiabilă întocmită în conformitate cu legislația în vigoare să se menționeze toate stricăciunile produse autovehiculelor angajate în accident, inclusiv celor ce nu aparțin MAPN, precum și felul și cantitatea materialelor transportate ce au fost degradate sau distruse. De asemenea, șeful structurii de logistică al unității căreia îi aparține autovehiculul va urmări ca accidentul să fie anunțat în termen la societatea de asigurare, în vederea recuperării despăgubirilor de la aceasta.
- C.** După obținerea autorizației de reparare a autovehiculului accidentat, înmatriculat la MAPN, unitatea militară în cauză va lua măsuri de introducere a acestuia în reparație.
- D.** Constatarea stării tehnice a autovehiculului accidentat în vederea introducerii acestuia în reparație, indiferent dacă aparține MAPN sau altor persoane, se va face în prezența delegatului unității și a persoanelor ce urmează să răspundă pentru paguba produsă, semnând actul de constatare tehnică cu sau fără obiecții. Când la constatarea stării tehnice urmează să participe persoane din afara MAPN, această activitate se va face la locul stabilit de comandantul unității.

La constatarea stării tehnice a autovehiculelor ce aparțin terțelor persoane și accidentate din vina conducătorilor de pe autovehiculele aparținând MAPN vor participa autorul accidentului și un delegat din serviciul tehnic al unității. Autorul accidentului va semna actul de constatare/constatarea amiabilă cu sau fără obiecții.

E. SMEM vor executa reparațiile necesare autovehiculelor accidentate în timpul de imobilizare legal stabilit. Devizul postcalcul se va întocmi obligatoriu la terminarea reparației și se va preda beneficiarului odată cu primirea autovehiculului din reparație.

F. Devizele postcalcul de reparații se vor calcula și întocmi în conformitate cu [anexa nr. 17 la Instrucțiunile](#) privind managementul activităților de producție din unitățile Ministerului Apărării Naționale, aprobate prin [Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.9/2011](#), cu completările ulterioare, avându-se în vedere următoarele precizări:

- devizul postcalcul se întocmește de SMEM. Verificarea și aprobarea devizului se fac după cum urmează:
 - a)** când autovehiculul accidentat și atelierul de reparații aparțin nemijlocit aceleiași unități, verificarea se execută de șeful serviciului tehnic (similar) al acesteia, iar aprobarea se dă de comandantul unității;
 - b)** când unitatea al cărei autovehicul accidentat și SMEM sunt subordonate nemijlocit aceleiași mari unități, verificarea se face de către șeful serviciului tehnic al marii unități, iar aprobarea se dă de comandantul marii unități;
 - c)** când unitatea al cărei autovehicul accidentat și SMEM nu sunt subordonate aceleiași mari unități, verificarea se execută de șeful serviciului tehnic (similar) al SMEM (Centrul de mentenanță) și se aprobă de comandantul /șeful SMEM (Centrului de mentenanță);
- în devizul postcalcul de reparații se vor include lucrările efectuate, piesele și materialele deteriorate și înlocuite ca urmare a producerii accidentului;

- valoarea pieselor și materialelor se calculează folosindu-se prețurile cu care se procură de MAPN. În deviz se va menționa baza legală a prețului piesei sau a materialului deteriorat;
- valoarea manoperei se calculează ținându-se seama de timpul în ore efectiv prestat pentru repararea autovehiculului accidentat, înmulțindu-se cu prețul mediu al unei ore lucrate.

G. Plata facturilor emise de operatori economici autorizați să execute reparații la autovehiculele accidentate se va face de către unitatea militară care a emis comanda de reparație. Facturile respective vor fi însoțite de un exemplar al devizului de reparații postcalcul din care să rezulte costul pieselor și materialelor intrate în reparație. În vederea stabilirii exacte a pagubei produse ca urmare a accidentului de circulație, unitatea militară va întocmi un alt deviz, în care vor fi înscrise numai cheltuielile ocazionate ca urmare a avariilor produse prin accident. Pentru alte lucrări de reparații solicitate de unitățile militare ce nu au legătură cu accidentul se va întocmi un deviz separat, a cărui valoare va fi suportată din fondurile unității militare.

Devizul astfel întocmit se trimite organului în drept (parchet, instanță de judecată, Direcția generală juridică a MAPN) în termen de 24 ore de la aprobare, dar nu în mai mult de 5 zile de la ieșirea autovehiculului din reparație.

H. Despăgubirile reclamate de terțe persoane se plătesc în condițiile stabilite la art. 7 din instrucțiuni.

I. Pentru explicații cu caracter tehnic de specialitate, solicitate de parchetul militar, instanțele de judecată, Direcția generală juridică a MAPN sau alte organe abilitate, unitățile militare sunt obligate să trimită personal de specialitate bine pregătit pentru a da relațiile necesare, a formula observații la expertizele tehnice și a colabora cu consilierii juridici delegați pentru apărarea intereselor patrimoniale ale MAPN.

Exemplu de calcul al valorii pagubei în cazul reparării autovehiculelor accidentate

Prin accidentarea unui autocamion FA 16215, ca urmare a nerespectării vitezei legale, au rezultat următoarele piese deteriorate:

- una mască radiator;
- una aripă față dreapta;
- un far principal;
- una ușă cabină dreapta;
- un ventilator cu 6 palete;
- una pompă apă completă;
- un radiator apă;
- un arbore planetar dreapta asamblat.

Pentru repararea autocamionului au mai fost întrebuințate următoarele materiale:

- 10 kg oțel arc;
- 0,10 mc cherestea rășinoase;
- 1,000 kg chit;
- 5 kg vopsea kaki ulei;
- 1 mc oxigen;
- 6 kg carbid.

Valoarea pieselor și materialelor consumate s-a calculat ținând seama de prețurile cu care au fost procurate de MAPN, astfel:

- 1 buc. mască radiator = 190 lei;
- 1 kg oțel arc = 7 lei;
- 1 buc. ventilator = 300 lei.

Înainte de producerea accidentului, autocamionul a parcurs de la începutul exploatării 39.000 km din norma minimă de parcurs până la casare de 390.000 km.

Gradul de uzură generală al oricărui tip și marcă de autovehicul se poate calcula după relația:

$$U = \frac{D_c}{D_n} \times 100, \text{ în care:}$$

U = gradul de uzură prin rulaj al autocamionului în procente;

D_c = parcursul realizat de autocamion de la începutul exploatării și până în momentul producerii accidentului, în km;

D_n = norma minimă de parcurs a autocamionului până la casare, în km.

Se fac înlocuirile necesare și se obține:

$$U = \frac{39.000 \text{ km}}{390.000 \text{ km}} \times 100 = 10\%$$

Pentru a afla valoarea uzurii pieselor de schimb sau materialelor înlocuite se înmulțește prețul unitar al fiecăruia din acestea cu valoarea gradului de uzură generală a autocamionului (U).

Valoarea uzurii pentru masca de radiator este de 190 x 10% = 19 lei.

Deci, valoarea pagubei de recuperat pentru masca de radiator este de 190 – 19 = 171 lei.

Procedând în acest fel, se calculează prețul pentru toate piesele deteriorate și se completează devizul.

În facturile de livrare se găsește la oțel arc prețul de 7 lei pentru un kg. Valoarea care va fi luată în calculul pagubei este de: $10 \times 7 \times 90\% = 63$ lei.

Pentru ventilator, valoarea pagubei este de: $1 \times 300 \times 90\% = 270$ lei.

Pentru celelalte materiale se procedează în mod similar.

Totalizând, rezultă că valoarea pagubei provenită din costul pieselor și materialelor întrebuițate este de $171 + 63 + 270 = 504$ lei.

La acestea se adaugă:

– cheltuieli de manoperă. Considerând că timpul efectiv prestat pentru repararea autocamionului este de 80 ore /om, valoarea manoperei este:

$80 \times 200 = 16.000$ lei;

– cota de regie (minimum 100% din valoarea manoperei) este de 16.000 lei;

Total: $504 + 16.000 + 16.000 = 32.504$ lei.

Se deduce valoarea deșeurilor (provenite din piesele deteriorate în accident și înlocuite) valorificate prin vânzare, care în exemplul nostru este de 130 lei, și rămâne valoarea totală a pagubei:

$32.504 - 130 = 32.374$ lei.

NOTĂ:

În mod similar se calculează valoarea pagubei și în situația în care autovehiculul accidentat a fost reparat la un operator economic autorizat.
